

ARGUS

JAARGANG 19 NUMMER 4 DECEMBER 1994

DE STEM VAN

SPRAKELOZE

WILDE DIEREN

**Jacht is
lustmoord**

Van vogelrij naar kletterrij

IN DIT NUMMER

Actie 'ROUWKOST' zeer geslaagd

OVER JAGEN EN HET SCHIETEN VAN BOKKEN:

Roddel en achterklap; de laatste mogelijkheid?

TUCHTRECHT

KNJV: Luchtballon

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 352 21 88 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de SKF-Nieuwsbrief. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer, Ton Ebben, Pauline de Jong, Peter Kee, en Piet de Jong

Redactieadres Piet de Jong, Westerstraat 107-1, 1015 LX Amsterdam, Telefoon en telefax (020) 6 26 15 97

Fotoredactie Pieter Elbers, Fons Bergerstraat 8 5913 SJ Venlo, Telefoon (077) 51 80 37

Vormgeving Rob Busser (sRB)

Druk Thieme, Zutphen

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, P.M. de Jong, H.H. Niesen, H. Pluijmakers, J. Poeder, R. Stockmann, S.H.D. Voss, J. Webbink

Adviseurs A.J. Cnoop Koopmans, G. Udo

Secretariaat SKF Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98

Penningmeester Mw. R. Boeve-Bant, Postbus 76, 1243 ZH 's-Graveland, Telefoon (02945) 13 19

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren, Telefoon (04499) 28 48

Knipselkrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipselkrant, een bloemzetting van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 011 60 72 t.n.v. donateursadministratie SKF te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipselarchief, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

3 Harm Niesen: kooivogels Onverwacht is niet altijd leuk zoals de uitbreiding van het aantal soorten kooivogels en het systeem van gesloten voetringen.

4 A.J. Cnoop Koopmans: op weg naar een nieuwe flora- en faunawet
Over de (politieke) tussenstand in de Kamer.

6 Har Pluijmakers: rouwkost Over de opening van het jachtseizoen en de actie van SKF en Dierenbescherming.

8 Niko Koffeman: over jagen en het schieten van bokken De schrijver constateert dat, nu de argumenten van jagers voor hun hobby zelfs in hun eigen ogen te kort schieten, roddel en achterklap gebruikt wordt om de aandacht af te leiden.

12 Jan Bouterse: een discussie-avond over de jacht Een verslag van de op 17 oktober jl. gehouden discussie-avond, georganiseerd door de Utrechtse Biologen Vereniging.

15 Gé-Jan van Leeuwen: jonkers en jonkvrouwen... De heerschappij van de familie Barnaart in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

16 Pauline de Jong en Rita Stockmann: zitting tuchtraad knjv: luchtballon
De tuchtrechtspraak door de 'onafhankelijke' Raad van Toezicht is meer lucht dan recht.

21 jaarvergadering kritisch faunabeheer 1 1994 Een kort verslag.

21 kort nieuws Waterschapsverkiezing.

22 Ton Ebben: 'overture' De schrijver bespreekt de nota van Rijkswaterstaat en komt tot de conclusie dat men ontdekt heeft, dat de oevers van vaarwegen een enorm 'natuurlijk' potentieel hebben.

FOTO OMSLAG

Zonder woorden (foto: Rob Busser). *Zie ook pagina 6 en 7.*

SKF tijdens de aktie ter gelegenheid van de St. Hubertus-viering te Blerick op 5 november jl.

Meer nieuws hierover in het volgend nummer van Argus.

KOOIVOGELS

Sommige dingen gebeuren onverwacht. Dat mag het leven dan spannender maken, leuk is het lang niet altijd. Het zal ongeveer twee jaar geleden zijn, dat wij tot onze stomme verbazing hoorden, dat het aantal kooivogels met vier soorten zou worden uitgebreid. Zomaar, zonder dat we daar zelfs maar geruchten over vernomen hadden. Kennelijk hadden alle mensen die daar advies over hadden mogen geven, er belang bij dat in het diepste stilzwijgen te laten gebeuren. Ook van ambtenaren of kamerleden werd niets vernomen. Totdat alles in kannen en kruiken was. Het leek wel of iedereen in Den Haag het volkomen eens was met de kooivogelhouders, in ieder geval was hun lobby zeer succesvol. Onze - helaas te late - verontwaardiging wekte verbazing, er was nu toch een waterdicht systeem bedacht? Jammer, dat de natuurbeschermingsorganisaties die er wél op tijd bij betrokken werden, niet in staat bleken indruk te maken op de kamerleden of de goede argumenten te leveren.

Natuurlijk worden er onvoldoende kooivogels gekweekt om aan de vraag te voldoen. Met andere woorden: de wildvang is en blijft onrustbarend groot en alle kooivogelhouders hebben in dit opzicht boter op hun hoofd. Bovendien zullen ze ongetwijfeld binnen de kortste keren behoefte hebben aan de beruchte 'bloedverversing'. 'Ongeringd is illegaal' is de kreet van de kooivogelhouders, maar belangrijker is dat geringd niet automatisch legaal betekent! Dat het voorgestelde systeem van gesloten voetringen en registratie tot een controleerbaar systeem leidt is een illusie. Het aantal controles hierop zal daarvoor te gering zijn en bovendien is het zeer goed mogelijk gesloten voetringen aan te brengen bij de nestjongen van in het wild broedende vogels. De fraudegevoeligheid is groot en de pakkans klein. In het oktobernummer van Politie Dier en Milieu geeft de vereniging

Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel - want zo willen ze dat kooivogels voortaan genoemd worden - blijk van de volslagen ondeskundigheid op het gebied van de in het wild levende avifauna. Het ringensysteem zal werken, omdat jonge wilde vogels, die illegaal de gesloten voetring aangemeten zouden krijgen, ongetwijfeld door de oude vogels uit het nest gegooid zouden worden! Nog afgezien van de vraag, waarom oudervogels dat in de kooi dan niét zouden doen, weten de kooivogel-houders dus kennelijk niet, dat er jaarlijks ten behoeve van het ringonderzoek tienduizenden nestjongen geringd worden.

Hoe men daar ook over denkt, uit het nest gooien door de oudervogels is geen oorzaak van het eventueel mislukken van het broedsel. Sinds 1937 mogen in ons land sijs, putter, merel, vink, kneu, groenling en geelgors als kooivogel gehouden worden. In veel landen van de EU zijn dat meer soorten en dat schijnt voor PvdA en CDA de aanleiding te zijn geweest, voor het eerst in bijna zestig jaar de bescherming van onze zangvogels eens flink aan te tasten. Officieel zijn nu ook goudvink, zanglijster, barmsijs en ringmus toegelaten. Het zal de vraag evenredig doen stijgen en een nog grotere aanslag op de natuur betekenen. Het is bekend, dat van de kooivogelsoorten een aantal slechts bij hoge uitzondering met succes gekweekt kan worden. Dit geldt zeker voor de zanglijster, een soort die in feite geheel ongeschikt is als kooivogel door zijn hoge stressgevoeligheid. Maar eigenlijk zou het gewoon verboden moeten worden vogels in kooien te houden, de beesten hebben niet voor niets de mogelijkheid per dag honderden kilometers te vliegen. Gestreefd zou moeten worden naar een uitstersysteem voor het houden van kooivogels, omdat geen enkele regeling kan voorkomen dat grote aantallen vogels aan de natuur onttrokken zullen worden.

Harm Niesen

Klaar voor het ringen (Foto: Rob Busser).

OP WEG NAAR EEN NIEUWE FLORA- EN FAUNAWET

A.J. Cnoop Koopmans

INLEIDING

In mei 1993 diende de toenmalige staatssecretaris Gabor bij het parlement zijn ontwerp in voor een nieuwe Flora- en Faunawet (1). Daar is door vele organisaties kritisch op gereageerd. De Vereniging voor Milieurecht wijdde er een vergadering aan (2). Schriftelijke commentaren werden aan het parlement gestuurd door onder meer Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Stichting Natuur en Milieu, Dierenbescherming en Kritisch Faunabeheer (3).

Opvallend is, dat ditmaal de natuur- en dierenbeschermingsorganisaties afzonderlijk reageerden en niet, zoals bij de Nota Jacht- en Wildbeheer, met een gezamenlijke reactie. Voor beide benaderingen valt wat te zeggen. In het laatste geval maakt men samen een breedgesteunde vuist, in het eerste geval wordt het parlement van diverse zijden benaderd wat ook grote indruk kan maken.

Naar aanleiding van de behandeling van de Nota Jacht- en Wildbeheer in de Tweede Kamer in oktober 1993, diende de staatssecretaris een Nota van wijziging in. Die had niet veel om het lijf en introduceerde alleen de mogelijkheid wettelijke 'bag-limits' te stellen; een maximum aan het aantal dieren van één soort dat een jager op één dag mag schieten. Tot verontwaardiging van velen werd het ontwerp voor het overige vrijwel ongewijzigd gehandhaafd, hoewel de Kamer in meerderheid om aanpassing had gevraagd.

VOORLOPIG VERSLAG

Op 2 mei 1994, dus vlak voor de ontbinding van de 'oude' Tweede Kamer, kwam de Kamer met een eerste schriftelijke reactie, het zogenaamde voorlopige verslag. Zelden heb ik een reactie van de Kamer gezien, die zo kritisch op een wetsontwerp inging.

Enkele hoofdpunten uit het verslag zijn:

- Vrijwel alle fracties betreuren het, dat het wetsontwerp geen integratie beoogt met de Natuurbeschermingswet, of ze informeerden naar de reden hiervan. Enkele fracties (VVD, SGP) wilden zelfs integratie met de Visserijwet.
- Vrijwel alle fracties vroegen in de uitgangspunten van de wet een algemene zorgplicht van de overheid voor in het wild levende dieren op te nemen, alsmede het vastleggen van de intrinsieke waarde van het individuele dier (dus niet alleen het voortbestaan van de soort), al bleef het onduidelijk welke consequenties de diverse fracties daaraan verbinden.
- Diverse fracties vinden de voorgestelde delegatiebepalingen veel te ver gaan, waardoor de minister de bevoegdheid krijgt, voor hele diersoorten het beschermingsregiem op te heffen. Zij wilden intrekking van deze voorgestelde artikelen (met name van artikel 69).

JACHT

Wat de jacht betreft lopen de standpunten van de partijen uiteen. Het CDA meent dat mensen 'van de natuur mogen nemen ten eigen nutte' en dat de jacht 'een gerechtvaardigd middel is om dieren te bemachtigen, zodat het beschermingsbeginsel in zoverre wordt opgeheven'. De jacht wordt 'een op zich maatschappelijk nuttige functie' genoemd. Ook het SGP wil handhaving van het jachtrecht en wel 'gekoppeld aan het eigendomsrecht of duurzaam gebruik van grond'.

De VVD erkent 'de meerledige functie van de jacht; instandhouding, regulatie en beheer, waarbij benutting geenszins uitgesloten is'. Deze partijen lijken in zoverre het wetsontwerp te steunen met betrekking tot handhaving van

jacht in het algemeen.

Daarentegen kiest GroenLinks voor het uitgangspunt, dat 'alleen in geval van onaanvaardbare maatschappelijke schade van het beschermingsbeginsel mag worden afgeweken'. Opvallend zijn de standpunten van PvdA en D'66, die mede onder invloed van hun verkiezingscongressen aanzienlijk zijn aangescherpt. De PvdA kiest het uitgangspunt 'dat van de bescherming van dieren, ook binnen de soort, slechts mag worden afgeweken indien een zwaarwegend maatschappelijk belang dat vereist'. Zo'n inbreuk kan 'slechts uit schade- of beschermingsoverwegingen te rechtvaardigen zijn'. Voor jacht kan een functie zijn weggelegd 'ter voorkoming en bestrijding van belangrijke, aantoonbare, schade (met name aan de landbouw), ter bescherming van de volksgezondheid, verkeersveiligheid en eventueel van flora en fauna, indien andere tevoren beproefde methoden hebben gefaald'. 'Benutting kan niet als redelijk doel worden beschouwd om dieren te doden'. Men 'neemt afstand van de recreatieve jacht als redelijk doel, alsmede van de jacht om te oogsten' en men wil 'een verbod op kantjesjacht, plezierjacht, commerciële jacht en de jacht op waterwild binnen een afstand van duizend meter van de slaapplaatsen'. Verder wil de PvdA onderscheid tussen wild en niet-wild laten vervallen; 'een volstrekt willekeurige onderscheid'.

Ook D'66 vindt dat geen onderscheid in de wet moet worden gemaakt tussen wild en niet-wild, dat 'kantjesjacht, commerciële jacht en plezierjacht moeten worden verboden' dat er 'verband moet zijn tussen bejaging en schadebeperking' en dat op onschadelijke soorten helemaal niet meer moet worden gejaagd. De RPF-fractie twijfelt aan de noodzaak 'wild als aparte categorie in de wet op te nemen'.

DIVERSE WENSEN

Vrijwel alle fracties willen geen jacht meer in natuurgebieden of alleen bij hoge uitzondering en willen dat wettelijk vastleggen (4). Ook wil men voor wild en niet-wild geen aparte adviesorganen (Jachtraad en Natuurbeschermingsraad) meer (5). Bijna alle fracties willen een wettelijke

grondslag voor de wildbeheereenheden. In de visie van de meeste partijen (PvdA, D'66, GroenLinks, GPV, RPF) moeten deze dan wel worden omgevormd 'tot WBE's nieuwe stijl, waarin de samenwerking van alle bij flora- en faunabeleid betrokkenen voorop staat' (PvdA), of 'tot regionale faunabeheereenheden, die breed en onafhankelijk worden samengesteld' (D'66). De laatste partij verwijst daarbij naar de voorstellen, naar voren gebracht door de Dierenbescherming en Kritisch Faunabeheer. Andere wensen zijn;

- - beëindiging van de één hectare regeling voor waterwild (D'66, PvdA, GroenLinks)
- verbod op gebruik lokvogels (D'66, PvdA)
- - schrappen uit de categorie wild (zolang die nog bestaat) van de op de rode lijst voorkomende soorten patrijs en watersnip (D'66, PvdA, GroenLinks), houtsnip (GPV), ganzen en smienten (D'66, PvdA, GroenLinks) en kraaiachtigen (D'66, RPF, GroenLinks)
- niet meer dan één jachthut per veertig hectare (D'66)
- - verbod op jacht vanuit vaartuigen (CDA, D'66, PvdA)

- openbaar toegankelijke registratie van afschotcijfers, jachtaktehouders en jachtpachtovereenkomsten (D'66)
- - verbod op jacht tijdens zoog- en broedtijd (VVD)
- - verbod op jacht in de directe omgeving van voedselplaatsen, ook op land (CDA)
- - geen jacht in natuurgebieden ter bestrijding van schade in de omgeving (PvdA)
- - geen vergunning voor nachtelijke beschieting van overvliegende smienten (PvdA)
- - geen nieuwe vergunningen voor valkerij en eendenkooien (PvdA, GPV)
- laten vervallen van de 5.000 hectare grens voor grote hoefdieren in omrasterde gebieden (PvdA)
- - heroverweging van de positie van de vos, 'die geen economische schade aanricht en zelfs een gunstige rol heeft in de regulatie van het ecosysteem' (GPV).

VOORUITZICHTEN

Minister Van Aartsen zal met ingrijpende wijzigingsvoorstellen moeten komen, anders zal de Kamer zeker

proberen deze aan te brengen. Daarbij is te verwachten dat de jacht op een aantal soorten, en de wijze waarop, verder zal worden beperkt. De kernvraag is of de oogstjacht als redelijk doel zal worden gehandhaafd, met ander woorden; is de benutting van wilde fauna nog langer te rechtvaardigen? Tot dusver was het overheidsbeleid, maar dit wankelt nu. Zoals een ambtenaar van het ministerie van LNV, belast met de voorbereiding van het jachtbeleid, onlangs zei: 'Het beleid was benutting te aanvaarden, tot dusver'. In de laatste twee woorden klonk een duidelijke aarzeling door (6). Veel zal afhangen van de minister zelf, en van zijn partij. De VVD steunde de vorige (CDA-)staatssecretaris en zijn beleid, maar ook binnen deze partij klinken nu andere geluiden. Blijft de VVD bij haar standpunt en houden ook PvdA en D'66 voet bij stuk, dan is zowel coalitie als Kamer verdeeld en krijgen de kleinere partijen een grote stem, waaronder met name de nieuw gekomen (Ouderenpartijen en Socialistische Partij), die zich nog niet over het ontwerp hebben uitgelaten. De memorie van antwoord van de minister wordt pas in de eerste helft van 1995 verwacht. Wij zijn benieuwd wat onze inspanningen opleveren.

Naast verbod op lokvogels ook graag een eind aan deze afschrikmethode (Foto: Jürgen Klünder).

NOTEN

- (1) Wetsontwerp 23147 is te bestellen bij de SDU in Den Haag (070) 378 98 80. Men kan zich abonneren en ontvangt dan tevens alle vervolgstukken over dit ontwerp.
- (2) Het verslag van die vergadering met de tekst van de twee inleiders Dr Backes en Cnoop Koopmans is verkrijgbaar in de boekhandel of bij uitgeverij Tjeenk Willink in Zwolle (038) 2114 44 voor fl. 19,50.
- (3) De tekst van die commentaren kan men bij de betrokken instellingen opvragen.
- (4) Aan deze wens van de Kamer is de staatssecretaris inmiddels tegemoet gekomen met zijn circulaire van 27 juli 1994. Voor natuurterreinen van Staatsbosbeheer geldt dus niet meer dat de jachtrechten in beginsel worden verhuurd.
- (5) Ook deze wens is inmiddels vervuld: De Jachtraad en de Natuurbeschermingsraad zijn op non-actief gesteld en er is een nieuwe Raad voor Natuurbeheer gevormd, grotendeels bestaande uit voormalige leden van de Natuurbeschermingsraad.
- (6) P.J.A. Soons tijdens een bijeenkomst van de Utrechtse Biologen Vereniging op 17 oktober 1994.

Om de actie een landelijk karakter te geven waren dierenbeschermers en natuurbeschermers uit verschillende delen van het land naar Echt in Limburg getogen om in een alternatieve rouwstoet vorm te geven aan hun afschuw van de plezierjacht.

ACTIE 'ROUWKOST' GROOT SUCCES!

Har Pluimmakers

Op 15 oktober, bij de opening van het jachtseizoen waarin de cruciale Flora- en faunawet behandeld zal worden, hebben dierenbeschermers op ludieke wijze van zich laten horen. In de vroege ochtend - de Groningse delegatie was al om 05.15 uur op reis gegaan - verzamelden zich enkele tientallen actievoerders in stemmige kleding. Een overtrekkende vlucht grauwe ganzen werd vanaf de parkeerplaats bemoeidigend toegeroepen 'pas goed op jezelf!'

Onder het toezien van veel persvertegenwoordigers werd een rouwstoet gevormd die voorafgegaan werd door de zwarte terreinauto van Jan Loots, die voor de gelegenheid voorzien was van twee enorme luidsprekers, waaruit afwisselend treurmuziek van Chopin en roofvogelgeluiden schalden. In de rouwstoet verder een aantal klassieke zwarte auto's waarin acht 'doodgravers' met witgeschminkte gezichten en een groot aantal particuliere auto's met rouwlinten aan de antennes. Een opmerkelijke optocht die al na 10 minuten 'beet' had.

DRIJFJACHT

Een drijfjacht met een twintigtal deelnemers werd volslagen verrast door de rouwstoet, waarin borden werden meegedragen met teksten als 'doodleuk?', 'rouwkost', 'jacht is lustmoord', miljoenen dieren naar de eeuwige jachtvelden?' en 'take the toys from the boys'. Toen de actievoerders

zich langs de rand van het jachtveld posteerden en zwijgend toekeken hoe onder pianoklanken van Chopin een duif en een fazant uit de lucht geknald werden, werd het de jagers al snel duidelijk dat ze niet de seizoensstart zouden beleven waarop ze zich verheugd hadden.

Na tien minuten gaven de jagers het op en sjokten met afhangende schouders het veld uit, de inmiddels geschoten dieren achterlatend in het maïs. Twee wegvlochtende reeën konden de teleurgestelde jagers niet meer boeien en gelaten hesen ze zich in de huifkar die hen naar hun bolides moest brengen. Bolides overigens waarvan er opvallend veel voorzien waren van Belgisch of Duits kenteken. Het is opmerkelijk dat waar jagers in het verleden vaak agressief reageerden op acties, ze ditmaal mat en gelaten ondergingen dat hun seizoensstart mislukte. Op enkele zure opmerkingen na, over 'dwazen die te vroeg carnaval vieren', gaven de jagers zich zwijgend gewonnen. Hun reactie toonde overduidelijk het 'aangeschoten wild gevoel' dat de toenemende maatschappelijke druk bij de jagers veroorzaakt.

Een tweede door de rouwstoet bezochte jachtpartij deed de jagers ver het veld in vluchten, buiten bereik van de camera's. Een lange rondrit door een gebied waar doorgaans druk gejaagd wordt op 15 oktober, leverde slechts ontmoetingen op met een aantal rustende jagers, waaronder enkele die de lunch genoten in de woning van een jager in het gezelschap van de jacht-

opzichter. Ook hier stopte de rouwstoet enige minuten om de treurmuziek van Chopin ten gehore te laten brengen. Overduidelijk was dat veel jagers 15 oktober ongemerkt voorbij hadden laten gaan uit angst voor acties. Op de terugtocht werd in Echt op een terras het glas geheven op een geslaagde actie, die niet alleen heel veel dieren het leven redde, maar ook breed duidelijk maakte dat jacht een voorbijgaand verschijnsel is, dat ten onder gaat aan toenemende maatschappelijk druk. Zoals de bontjas niet meer kan, zo zal ook de jacht binnenkort tot het verleden behoren.

SAMENWERKING

De gezamenlijke inspanning van Stichting Kritisch Faunabeheer en Dierenbescherming, op enige afstand gevolgd door Vogelbescherming, Waddenvereniging, WNF, Natuurmonumenten en anderen, zal ertoe leiden dat nog deze eeuw werkelijke bescherming voor onze in het wild levende dieren tot stand zal worden gebracht. De jachtlobby verdwijnt langzaam maar zeker uit regering en parlement en ook de pers maakt duidelijk dat jacht niet meer van deze tijd is. De actie 'rouwkost' kwam uitvoerig aan de orde bij VARA's Vroege Vogels, op radio Limburg, in het AD, de Telegraaf, het Agrarisch Dagblad, de Limburger, het Limburgs Dagblad en tal van andere regionale dagbladen. Ook de jeugdtribune van VARA's teletekst deed uitvoerig verslag van de actie.

Zij stonden

*Zij gingen ...
(foto's: Rob Busser)*

Vastgesteld mag worden dat de opening van het jachtseizoen voor dierenvrienden met grote impact verlopen is. Andere acties zijn in voorbereiding en zullen met de steun van Kritisch Faunabeheerders en Dierenbeschermers opnieuw breed aandacht oogsten. Wie zich geïnspireerd voelt door de acties die voor deze belangrijke periode op het programma staan, melde zich onverwijld bij het secretariaat! Samen kunnen we de plezierjacht de beslissende klap toebrengen.

OVER JAGEN EN HET SCHIETEN VAN BOKKEN

Niko Koffeman

De plezier- of oogstjacht staat onder toenemende maatschappelijke druk. Jagers voelen dat ze aangeschoten wild zijn en gedragen zich als katten in het nauw.

Het zwijn is de sigaar (Foto: Bas Weeting).

Verbergen is zinloos (Foto: Pieter Eibers).

Waar de kriegsstrategie der 'wild-beheerders' lange tijd gebaseerd was op het zich onthouden van elk commentaar als er vragen gesteld werden over hun bloeddorstige hobby, lijken de jagers hun handelen inmiddels volledig af te stemmen op de activiteiten van hun tegenstanders.

Meest sprekend voorbeeld daarvan: In reactie op de door de Dierenbescherming georganiseerde 'Nacht tegen de Jacht' organiseerde de KNJV daags erna de 'dag van de jacht'. Een open dag bij een groot aantal WildBeheerEenheden, speciaal voor vertegenwoordigers van de pers. Een wanhoopsactie die overigens volledig flopte. De enige WBE die door de actualiteitenrubriek (Veronica Nieuwsradio) bezocht werd en zich verzekerd had van de steun van KNJV-voorlichter Lulof, moest knarsend toezien dat Veronica een delegatie van de Dierenbescherming meebracht naar de in het vooruitzicht gestelde jachtpartij. Oogst van die dag: Er werd geen dier geschoten (zoals zo vaak op open dagen!) en de jagers werden getraceerd op het hoongelach van een gezelschap huisvrouwen toen ze na afloop van de jacht in een café een verslag van de Nacht tegen de Jacht op de radio beluisterden.

Vaak echter zijn de reacties van jagers op acties van dierenvrienden minder onschuldig. Ze monden zelfs steeds vaker uit in regelrechte laster. Een beknopt overzicht van de laatste jaren.

1990: DE BELANGEN VAN GRAAF ZU ORTENBURG

In 1989 ontstond een ordinaire ruzie tussen de eigenaar van het landgoed Middachten, graaf zu Ortenburg, en de zwijnenjager Melchers die voor fl. 65.000,- per jaar het jachtrecht huurde en voor fl. 50.000,- een hek geplaatst had om te voorkomen dat zwijnen uit 'zijn' jachtterrein zouden overlopen naar het aangrenzende terrein van Natuurmonumenten. Pure varkensfokkerij voor jachtplezier. Deze situatie duurde reeds zes jaar, waarna graaf zu Ortenburg de verhuur van het 'jachtgenot' aan Melchers niet wenste te verlengen; hij kon van een andere jachtpachtkandidaat fl. 120.000,- per jaar krijgen! Melchers was des duivels en eiste in kort geding alsnog het jachtrecht voor nog eens zes jaar te verkrijgen voor de oude prijs. Om te voorkomen dat iemand anders zou

oogsten van zijn inspanningen, zou Melchers zelfs nog liever eigenhandig zijn hekwerk slopen....

Tijdens het kort geding op 4 april 1990 betoogde advocaat mr. Geene (ook veelvuldig optredend als advocaat van de KNJV) namens zijn cliënt graaf zu Ortenburg dat Melchers 'over alles wat hij maar kon verzinnen klachten had geuit en personen had beschuldigd, hetgeen voor Stichting Kritisch Faunabeheer zelfs aanleiding had gevormd om tegen de belangen van de graaf actie te ondernemen door beschadiging van een wildraster'. Toen deze loze beschuldiging in de pers werd overgenomen eiste Stichting Kritisch Faunabeheer via haar advocaat een rectificatie van mr. Geene. Die koos mokkend eieren voor zijn geld en plaatste de volgende rectificatie in de Gelderlander:

Rectificatie

-Inmiddels heeft de Stichting Kritisch Faunabeheer zich tot onze raadsman mr. R.A.A. Geene gewend, wegens het noemen van de Stichting Kritisch Faunabeheer tijdens een kort geding op 4 april 1990 in verband met de vernielingen van een raster op het landgoed Middachten.

Dit verband is volgens de Stichting Kritisch Faunabeheer niet aanwezig.

Het landgoed Middachten verklaart in deze dat er tussen haar en haar raadsman blijkbaar een communicatiefout is gerezen, waarvoor onze raadsman, de heer Geene, geen verantwoording draagt.

Enige betrokkenheid van de Stichting Kritisch Faunabeheer met de vernieling van het raster is bij ons niet bekend.

De verantwoordelijkheid van de vernielingen is destijds opgeëist door het Dierenbevrijdingsfront-

Bij toezending van het bewijsexemplaar

voegde Geene een geërgerde brief bij, waarin hij zegt zélf niet verantwoordelijk te zijn, omdat hij slechts optrad namens zijn cliënt. Die zou hem onjuist hebben voorgelicht....

**1992: LASTER DOOR
DE REDACTIE VAN DE
NEDERLANDSE JAGER**

In de Nederlandse Jager, het KNJV-periodiek dat tot stand komt met steun van het (deels uit belastinggeld gefinancierde) Jachtfonds, zijn nogal eens stukjes te vinden over tegenstanders van de plezierjacht. Vaak zijn dergelijke stukjes ondertekend met

welluidende pseudoniemen of met collectieve aanduidingen als 'de redactie'.

In de redactionele column 'Keep/Korrel' van 21 januari 1992, laat de redactie van de Nederlandse Jager zich op snerende wijze uit over de voorzitter van Stichting Kritisch Faunabeheer Limburg, Har Pluijmakers. De door hem geleide oppositie tegen de slachting onder zwijnen in de Meinweg, wordt door de jagers met lede ogen aangezien. Pluijmakers wordt door de redactie van de Nederlandse Jager aangeraden een cursus 'Helder denken' te volgen. Verder wordt SKF beticht van 'het doorknippen van schrikdraad, het beschadigen van hoogzitten en lichamelijke bedreiging'. Een schoolvoorbeeld van bluff, laster en smaad tegen beter weten in, als instrument om een zeer fatsoenlijke en goed gedocumenteerde tegenstander willens en wetens te criminaliseren. Extra verwerpelijk omdat daarbij gebruik gemaakt wordt van valse voorlichting van de eigen achterban, waarmee overduidelijk gewerkt wordt aan het bevorderen van agressief gedrag door jagers jegens actievoerders.

Na een brief van de advocate van SKF volgt een reactie in Keep/Korrel, waarin eveneens de feiten werden verdraaid. Na een tweede brief van de advocaat rectificeert de redactie van de Nederlandse Jager op 7 april 1992 als volgt:

Mededeling

-In de rubriek Keep/Korrel in de Nederlandse Jager nummer 2/1992 aangaande varkensjacht in het Limburgse Meinweggebied komt de volgende passage voor: 'Enerzijds schreeuwt SKF moord en brand, omdat er door de schuld van de overdadig bijvoerende jagers teveel varkens zijn, anderzijds is het wegnemen van het overschot een 'bloedbad', dat het beste kan worden tegengegaan met het doorknippen van schrikdraad, het beschadigen van hoogzitten en lichamelijke bedreiging.'

Naar aanleiding hiervan heeft de advocaat van SKF zich tot de redactie gewend en haar gesommeerd dit bericht op ondubbelzinnige wijze te rectificeren. In de rubriek Keep/Korrel in de Nederlandse Jager nummer 2/1992 heeft de redactie een reactie op de brief van deze advocaat gegeven. In deze reactie wordt onder meer het volgende meegedeeld: 'Een paar feiten: (...) 2. Bij

vonnis van 23-1-1986, rolnummer; KG 86/89, Arrondissementsrechtbank te Amsterdam, is SKF naar aanleiding van een ganzenjachtverstoring veroordeeld wegens een reeks overtredingen, waaronder lichamelijke bedreiging (Kampen). ' Naar aanleiding hiervan wendde de advocaat van SKF zich opnieuw tot de redactie. Het is de redactie gebleken dat dit bericht onjuist is. De KNJV heeft naar aanleiding van een ganzenactie te Kampen in korte geding een verbod aan SKF gevorderd om op te roepen of aan te zetten tot dan wel deel te nemen aan activiteiten die direkt of indirekt kunnen leiden tot feitelijke belemmering of verstoring van de jacht in Nederland. De KNJV had hierbij het oog op een tental in de procedure met name genoemde aktievormen. De President van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam heeft bij vonnis van 23 januari 1986 SKF verboden om voet te zetten op het jachtterrein buiten de openbare weg en anders dan met toestemming van de rechthebbende en om lokvogels te stelen. Het meer of anders gevorderde is afgewezen. Er was derhalve geen sprake van lichamelijke bedreiging, gepleegd door SKF, laat staan van een veroordeling wegens dit feit. Voor de goede orde deelt de redactie nog mee dat haar tot op heden nimmer is gebleken dat SKF zich heeft schuldig gemaakt aan lichamelijke bedreiging of aan een der andere, in de Nederlandse Jager nummer 2/1992 genoemde handelingen. -

Een nieuw voorbeeld van bakzeil halen als direct gevolg van het gooien met modder.

1993: MISVERSTAND?

Een triomfantelijk stukje in De Jager nr. 2/1993 van Z.W.G. Lulof, de woordvoerder van de KNJV. 'De afdeling Rechtspraak van de Raad van State heeft het beroep dat de Stichting Kritisch Faunabeheer had aangespannen tegen de jacht op wilde zwijnen in het Limburgse Meinweggebied, ongegrond verklaard. De jacht kan dus weer gewoon doorgang vinden.' Het zeer tendentieuze artikel van Lulof eindigt met 'de vergunning aan de jagers in het Meinweggebied was dus terecht gegeven en alle bezwaren van SKF werden ongegrond verklaard.' Zoals inmiddels regel begint te worden, wordt opnieuw gerectificeerd. Drie nummers later, weggedrukt tussen advertenties. Dat is de strategie

van jagers die het met argumenten niet kunnen winnen.

-In de Nederlandse Jager van 19 oktober 1993, aflevering 20 is op bladzijde 719 een artikel geplaatst onder de kop 'Raad van State: beroep SKF tegen jagers ongegrond'. Dit bericht berust op een misverstand.

De beslissing om de betreffende vergunningen (die inmiddels verlopen zijn) te verlenen is door de Voorzitter van de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State geschorst voor de gehele duur van de bodemprocedure. In de bodemprocedure is het bezwaar van SKF door de Staatssecretaris van LNV ongegrond verklaard, SKF heeft tegen deze beslissing beroep aangekend bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State. Op dit beroep is nog niet door de Raad van State beslist, zodat de bodemprocedure nog loopt. Het is derhalve onjuist dat de Afdeling Rechtspraak het beroep van SKF ongegrond heeft verklaard. Wel is de jacht in het Meinweggebied hervat, maar dit gebeurt op grond van een recentelijk verleende nieuwe vergunning-

1994: EEN AID - CONTROLEUR ALS PLEITBEZORGER VAN DE JAGERS

In nummer 42-1 (1994) van Het Vogeljaar prijst schiet-enthousiast P.C.C. de Vries uit Amsterdam het door de jagers in het leven geroepen 'tuchtrecht'. En passant laat de Vries, die zich erop laat voorstaan AID-controleur te zijn, nog even vallen dat Stichting Kritisch Faunabeheer zich zou bedienen van 'zeer zeker af te keuren middelen als het besmeuren van kerken met bloed enzovoorts. Het vernielen van autobanden komt nog regelmatig voor, omdat men het niet met de gang van zaken eens is. Mijn mening: Laat het bestuur van deze club eens zelf het licht laten schijnen op het gedrag van haar discipelen.'

Het wordt eentonig, ook P.C.C. de Vries moest bakzeil halen met de volgende rectificatie in Het Vogeljaar 42-2.

Rectificatie

-In mijn ingezonden stuk 'Tuchtrecht jagers' dat werd geplaatst in 'Het Vogeljaar' van februari 1994 maakte ik

melding van het besmeuren van kerken met bloed en het vernielen van autobanden door leden van de Stichting Kritisch Faunabeheer. Deze mededeling is onjuist. Mij is niet gebleken dat leden van de Stichting Kritisch Faunabeheer zich ooit van dergelijke methoden hebben bediend en deze passages dienen dan ook als niet geschreven te worden beschouwd.

P.C.C. de Vries, Braillehof 32/3, 1068 HN Amsterdam. -

Saillant detail: Het leksteken van banden door sympathisanten van SKF is nooit aan de orde geweest. Het omgekeerde wel; in de jaren tachtig stak een jachttopzichter van het Koninklijk Huis de banden lek van een verslaggever van Nieuwe Revu toen die op pad was met iemand van SKF. Het voorval leverde een excuusbrief van de jagermeester van Hare Majesteit en een schadevergoeding op. Herhaaldelijk zijn bezittingen van SKF-sympathisanten en persvertegenwoordigers door jagers vernield.

1994: DE OMGEKEERDE WERELD VAN GEURTS

Op tweede paasdag 1994 vindt Har Pluijmakers voor een vossenburcht in een natuurgebied bij Susteren, drie doodgeslagen babyvosjes. Hij meldt zijn vondst aan de pers en laat een inspecteur van de Landelijke Inspectie Dienst Dierenbescherming opnamen maken van de gruwelijke vondst. Opmerkelijk mag de beschuldiging heten die jager Geurts doet in De Limburger van 19 april 1994. Naar zijn mening is de vossenburcht waar de dode welpjes gevonden zijn onbewoond en heeft Pluijmakers de jongen daar zelf neergelegd. De advocate van SKF sommeert jager Geurts van WildBeheerEenheid Swentibold deze vuige laster te rectificeren, maar Geurts weigert en herhaalt zijn beschuldigingen die elke grond missen. Stichting Kritisch Faunabeheer spant een kort geding aan en wordt door de President van de Maastrichtse Rechtbank in het gelijk gesteld. Geurts wordt veroordeeld tot het betalen van de kosten van het geding (groot fl. 1181,71) en het plaatsen van de volgende rectificatie, op straffe van een dwangsom van maximaal fl. 50.000,-.

Wij zien het liever zo! (Foto: Arnoud van de Berg).

beschuldigingen en verdachtmakingen aan het adres van SKF. Waarschijnlijk vanuit de gedachte dat het resultaat van dit modderbombardement zal zijn dat bijvoorbeeld beleidsmakers zullen concluderen dat 'bij zoveel rook ook wel ergens vuur zal zijn.'

De vele successen die SKF inmiddels afdwong door gerechtelijke tussenkomst, zowel op het gebied van rectificaties in geval van smaad als op het gebied van onterecht afgegeven afschotvergunningen, geven te denken. Het is onbegrijpelijk dat een klein clubje van 33.000 jagers nog altijd gesteund wordt door de overheid met geld en wetgeving tegen de wil van meer dan 2.000.000 georganiseerde natuurbeschermers. Wellicht kan dit overzichtje van recent geschoten bokken door jagers, de ogen openen van beleidsmakers zoals de nieuwe minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de heer van Aartsen.

Zeker wanneer duidelijk wordt dat bovenstaande zaken slechts een topje van de ijsberg zijn in de hetze die jagers voeren tegen dierenbeschermers. In de afgelopen maanden kon KNJV-voorlichter Lulof nog bij herhaling op ernstige onwaarheden betrappt worden, in het NOS radioprogramma Tegengas en in een ingezonden brief van zijn hand in het AD. Zo loog Lulof over de omvang van de snippenstand en over de leeftijd van een voor jagers belastend onderzoek van de Landbouwuniversiteit Wageningen. Wellicht zal de media-trainer die zich bezighoudt met het bijschaven van de performance van Alferink en Lulof aangeven dat dit soort gedrag contra-productief is. Op termijn zetten jagers met hun loze verdachtmakingen het geweer op hun eigen borst.

Wilt u het juridische fonds van SKF steunen stort dan uw bijdrage op gironummer 352 21 88 te s 'Graveland o.v.v. 'recht voor dieren'.

Rectificatie

-In De Limburger van 19 april 1994 stond onder de kop 'Paul Geurts: vondst van doodgeslagen vosjes is in scène gezet' een artikel, waarin de heer P. Geurts de heer H. Pluijmakers ervan beschuldigt dat deze laatste de door hem in De Limburger van 5 april 1994 beschreven vondst van drie doodgeslagen vosjes in het Susterense natuurgebied Het Hout in scène heeft gezet om jagers in diskrediet te brengen.

Op last van de Rechter maakt de heer Geurts bekend dat voor deze beschuldiging aan het adres van de heer Pluijmakers voorsnog geen grondslag aanwezig is-

de redactie van de Nederlandse Jager als jachtopzichter Kouters te rectificeren. De redactie van de Nederlandse Jager verschuilt zich achter Kouters. Kouters geeft letterlijk niet thuis door een aan hem gericht, aangetekende sommatie niet aan te nemen van de PTT. Vervolgens spant SKF opnieuw een kort geding aan, dat opnieuw gewonnen wordt. Kouters wordt door de President van de Utrechtse Rechtbank veroordeeld tot de kosten van het geding, een schadevergoeding van fl. 1000,- en rectificatie van het gewraakte op straffe van een dwangsom tot een maximum van fl. 10.000,-.

Rectificatie

-In 'De Nederlandse Jager' nummer 8, 1994, werd op bladzijde 14 onder de kop 'Varkensleed' een ingezonden stuk van mijn hand geplaatst. Hetgeen ik in dit stuk meedeel over de Stichting Kritisch Faunabeheer (SKF) is niet juist bevonden.

Niet gebleken is dat enig donateur van SKF tevens lid is van de 'Aktiegroep Behoud het Meinwegzwijn', zodat hier geen sprake is van dezelfde personen.

Ook is niet gebleken dat de op de volgende bladzijde afgedrukte pamfletten van SKF afkomstig zijn, of dat SKF iets te maken heeft met de strafbare feiten waarvan ik in het laatste gedeelte van mijn ingezonden stuk melding maakte.

Deze rectificatie wordt geplaatst krachtens rechterlijk bevel.

C. Kouters, jachtopziener WBE Roestreek-

Bovenstaande gevallen laten een patroon zien van ongefundeerde

1994: KOUTERS IN DE FOUT

Jachtopzichter Kouters in het Limburgse Vlodrop is géén vriend van Kritisch Faunabeheer. In 1991 ontvangt Har Pluijmakers een nieuwjaarskaart met een bloederig jachttafereel erop met op de achterkant de naam van Kouters. Wanneer sympathisanten van SKF in het werkgebied van Kouters één stap verkeerd zetten, hebben ze meteen een verbaal te pakken. In een ingezonden artikel in de Nederlandse Jager van 26 april 1994 gaat Kouters nog een stapje verder. Hij verwijt Stichting Kritisch Faunabeheer Limburg illegale activiteiten in het Meinweggebied uit te voeren onder de naam 'Aktiegroep Behoud het Meinwegzwijn'. Een loze bewering die zeer te kwader trouw is, omdat SKF zich in de Limburgse pers bij herhaling gedistantieerd heeft van de acties van Aktiegroep Behoud het Meinwegzwijn.

De advocate van SKF sommeert zowel

EEN DISCUSSIE- AVOND OVER JACHT

Jan Bouterse

*De Utrechtse Biologen
Vereniging organiseerde op
17 oktober j.l. een discussie-
avond over de jacht.
Voorwaar, een loffelijk
initiatief, en men had een
paar belangrijke personen
weten te strikken
die hun verhaal mochten
houden.*

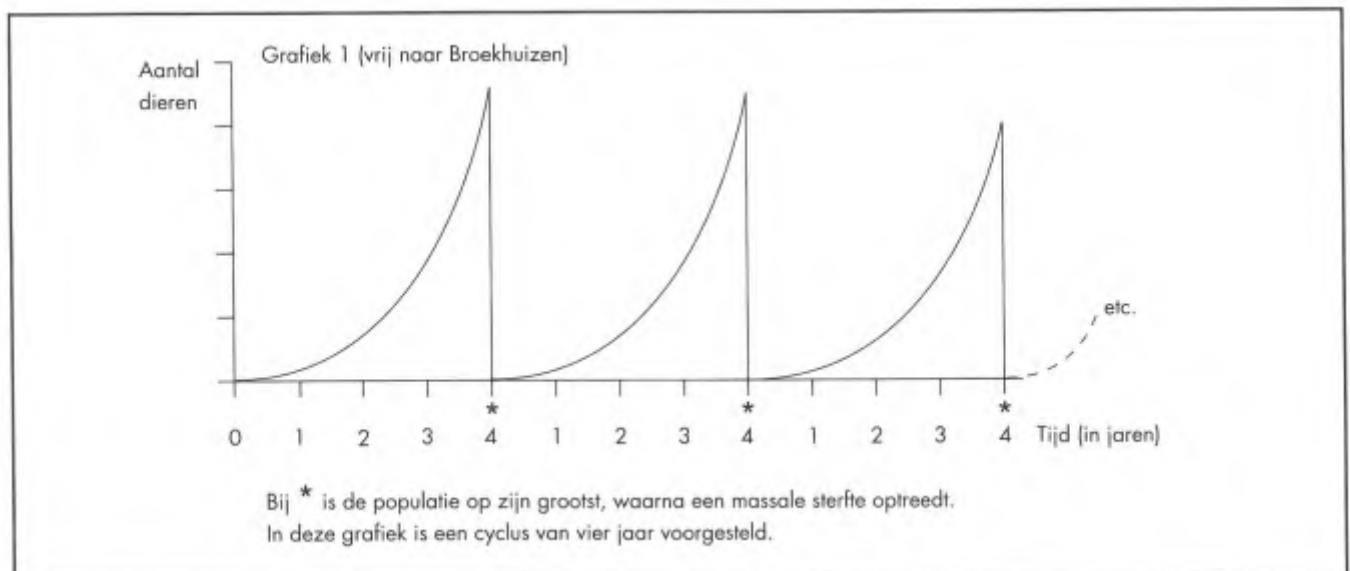
Voorzitter van de avond was F. Bloemendaal, parlementair journalist van het Agrarisch Dagblad. Rond de tachtig mensen, voor het merendeel student, zorgden voor een goede opkomst. Op de achterste rij van de Senaatszaal van het Utrechtse Akademiegebouw bleken ook enkele jonge jagertjes plaats genomen te hebben.

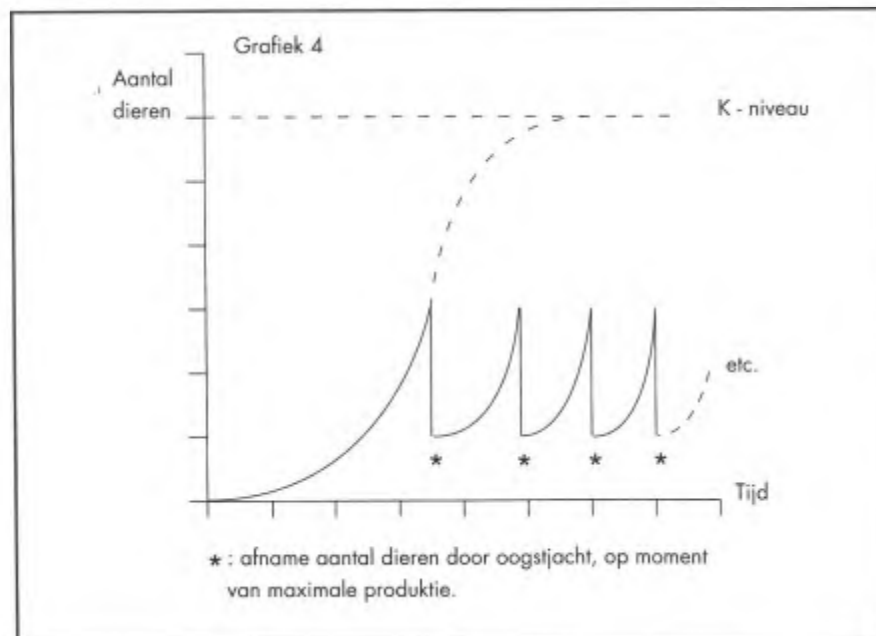
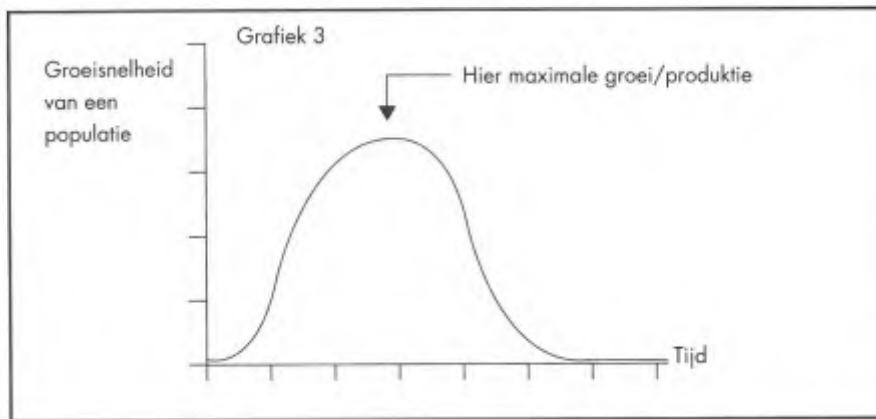
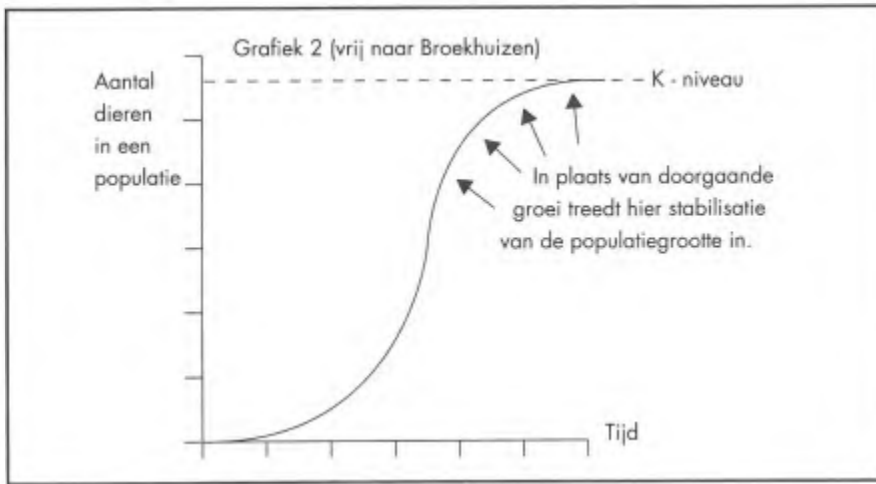
POPULATIEDYNAMICA

Siem Broekhuizen, dierecoloog bij het IBN (Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, het vroegere RIN) hield een inleiding waarin hij vooral inging op aspecten van de populatiedynamica. Er zijn diersoorten waarvan

de populatiegroei zo snel is dat eens in de zoveel tijd er niets meer te eten is, dan treedt er een grote sterfte op, de populatie herstelt zich daarna eerst langzaam, vervolgens sneller tot de zaak weer uit de hand loopt, zie grafiek 1 (voorbeeld van zo'n cyclus vormen de lemmingen in Noord Europa). Maar bij een groot aantal andere dieren vindt niet zo'n snelle populatiegroei plaats. In eerste instantie groeit een (nieuwe) populatie langzaam, dan sneller, maar daarna treden en correctie-mechanismen in werking (bijv. ziektes, minder jongen per worp/nest) waar-door er een soort evenwicht ontstaat, zie de 'K-lijn' in grafiek 2.

Voor de jagers is het interessant om een populatie op zo'n niveau te houden dat er elk jaar een zo groot mogelijke aanwas is (om deze te kunnen oogsten), zie grafieken 3 en 4. Dat betekent dus dat de jagers niet streven naar grote populaties in de buurt van de 'K-lijn' (dan zijn er weliswaar veel dieren in een gebied, maar er valt weinig te oogsten omdat -o ramp- de dieren door andere oorzaken komen te overlijden), maar naar kleinere populaties die zich sterk kunnen voortplanten. In het geval van schadebestrijding zou het aanbeveling verdienen de populatie nog korter te houden, vlakbij de nullijn, niet alleen omdat er dan weinig dieren zijn die schade kunnen aanrichten, maar ook omdat ze zich nog niet zo snel voortplanten. Het is 'ethisch' aantrekkelijker om maar zo min mogelijk dieren uit het oogpunt van schadebestrijding te hoeven schieten! Bij mij kwam later de gedachte op dat

'wise use' viel weer eens), jacht mag (zie de Nederlandse wetgeving), jacht moet, ook in verband met de 'kwaliteit' van het wild.

Wanneer er in de herfst niet gejaagd zou worden zou grote wintersterfte onder veel diersoorten optreden (over sentiment gesproken...).

Verder stelde Van Eijk dat de wetgeving in Nederland inzake jacht uitstekend is, bedreigde diersoorten mogen niet bejaagd worden. Het is vaak veel gezonder wild te eten dan vlees uit de bio-industrie (minder cholesterol, minder antibiotica, Van Eijk noemde niet het probleem van ophoping van zware metalen bij sommige diersoorten...). Waarom eten veel mensen wel onbezwaard een harinkje, en bedanken ze voor een geschoten haas?

Hugh Gallacher (Milieufederatie Noord Holland, en vroegere voorzitter van de SKF) was vervanger voor de ziek geworden Diederik van Liere (Dierenbescherming). Hij ging vooral in op de morele aspecten van het doden van dieren. Vroeger, zo stelde hij, was het

dit een dilemma voor de jagers moet zijn; stel dat de schadelijke dieren ook een aantrekkelijke (eetbare) jachtbuit vormen, dan zullen de jagers wel gek zijn een populatie zo kort te houden dat er nauwelijks aanwas is. Wie bepaalt dan de 'optimale' populatiegrootte?

SENTIMENT

C.T.J.J. van Eijk, regioconsulent van de KNJV, hield vervolgens zijn praatje. Volgens hem zijn veel mensen misleid door de op de sentimenten gerichte campagnes van o.a. Dierenbescherming. Hij stelde; jacht kan (het woord

Liever verjagen...
(Foto: Rob Busser).

mishandelen van huisdieren (paarden, honden) voor veel mensen geen punt, maar bij het voortschrijden van de beschaving is daar gelukkig verandering in gekomen. Nu moeten ook de jagers inzien dat doden van dieren in de meeste gevallen (daar waar geen 'redelijk doel' aanwezig is) moreel gezien niet meer kan (jagen: 'Dierenmishandeling met vergunning').

Wat betreft het uit de hand lopen van populaties van wilde dieren; misschien zou alleen het edelhert in Nederland onvoldoende natuurlijke vijanden hebben zodat bij deze soort een of andere vorm van populatieregulatie gewenst zou kunnen zijn. Bij andere diersoorten worden de populaties echter steeds door zelfregulatie in toom gehouden, menselijk ingrijpen is dus niet nodig. Wat betreft de schadebestrijding stelde Gallacher dat in Nederland nog veel te weinig gekeken wordt naar andere mogelijkheden dan afschot. De verjaagcampagnes van knobbelzwanen (bijv. Bergen NH) schijnen succes te hebben, maar worden nog nauwelijks nagevolgd.

VERANDERING?

De heer P.J.A. Soons, ambtenaar bij het Ministerie van LNV (Landbouw, Natuurbeheer en Visserij), hield daarna zijn verhaal. Hij herinnerde ons aan de veranderingen in de jachtwetgeving. Vroeger waren de jachtrechten 'heerlijke rechten', waarbij de jagende heren in hun rechten beschermd werden; in 1923 zijn de jachtrechten overgegaan op de grondbezitters (vaak, maar niet altijd boeren). In de jongste tijd is er sprake van maatregelen die wettelijke bescherming van de dieren beogen.

Het meest opvallend in de het verhaal van de heer Soons waren enkele opmerkingen over de afhandeling van de Nota Jacht en Wildbeheer (de 'Nota Gabor') en de Flora- en Faunawet. In de nota (die aangenomen is door het parlement) staat duidelijk dat oogsten van wild kan en mag. Wat dat betreft - maar dat wisten we al langer - betekende de Nota Gabor weinig verandering met de vroegere situatie.

Bij de nieuwe Flora- en Faunawet ligt dat anders. Deze wet is nog in behandeling en er schijnen van verschillende kanten voorstellen te zijn ingediend om alleen de wildschadebestrijding (en dus

niet meer het oogsten) te noemen als argument om te jagen. Dat wordt dus spannend! Maar Soons stelde ook dat nog niet geheel duidelijk is hoe de nieuwe minister en zijn medewerkers zich in de komende maanden gaan opstellen.

DISCUSSIE

Na de inleidingen was er gelegenheid tot discussie. Ik vond het niveau daarvan niet geweldig, het meest interessant waren nog de terloopse opmerkingen van enkele inleiders. Een eerste vraag ging over populatiegroottes, hoe deze vastgesteld worden (dit in verband met het aangeven van hoeveel dieren er van een populatie geschoten zouden mogen worden). Jagers zeggen steeds dat ze precies weten hoeveel beesten er rondlopen of rondvliegen, andere mensen twijfelen daaraan.

Een andere vraag had betrekking over het dood-zijn van dieren; wanneer is een dier echt dood, het schijnt onder laboratorium-omstandigheden al moeilijk vast te stellen te zijn, laat staan in het veld. Interessant was in dit kader de opmerking van Van Eijk dat het beter is om op een rennend (in beweging zijnd) dier te schieten, omdat het door de combinatie van beweging en schrik sneller dood zou zijn dan een beest dat stil zit. Broekhuizen duidde daarop op het dilemma van het 'weidelijk jagen', ofwel het beest een kans geven om aangeschoten (gewond en niet gedood) te worden. Waarom mag er niet efficiënt vanuit het autoraampje worden geschoten? Van jagerszijde werd aangegeven dat men het heel erg vond wanneer de jager en zijn hond een aangeschoten dier niet snel of helemaal niet konden opsporen; hangende staarten en slapeloze nachten!

Van Eijk (hij kreeg als jager de meeste vragen op zich afgevuurd) vond het tenslotte geen bezwaar wanneer de WBE's (wildbeheereenheden, maar volgens Cnoop Koopmans: 'wild-begeereenheden') democratischer opgezet zouden worden, zodat ook andere organisaties dan boeren en jagers er zitting in konden nemen. Soons (Ministerie van LNV) voorzag echter daarbij problemen, juist wat betreft discussies rond het eigendom van de jachtrechten.

CONCLUSIE

Discussies over de jacht blijken zelden echt zinvol te zijn. Vaak is het niet meer dan stoom afblazen en je weer verwonderen over de kortzichtigheid van de andere partij. Maar misschien is dat ook wel nuttig...

De inleidingen op de avond waren interessant, de bezwaren tegen de jacht hadden wat mij betreft nog wat verder uitgewerkt kunnen worden. Maar dat is misschien juist het probleem van de argumenten tegen de jacht; deze bestrijken zo'n breed terrein, (ethiek, ecologie, populatiedynamica, milieuverontreiniging, wetgeving, etc.) dat het moeilijk is niet in dat brede terrein te verzanden.

Op de avond van de Utrechtse Biologen Vereniging bleek slechts één (oudere) aanwezige van mening veranderd te zijn (eerst voor, nu tegen jacht, en dat in verband met dierenleed). Spannend zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwe Flora- en Faunawet. Gaat er in Den Haag werkelijk een andere wind waaien, en zal die wind sterk genoeg zijn om door heel jagend Nederland gevoeld te worden?

Tenslotte nog één persoonlijke opmerking (achteraf) van mij, in verband met wat Van Eijk zei over die mensen die wel vis maar geen wild willen eten; vis schijnt in veel opzichten gezonder dan vlees te zijn. Maar mijn visconsumptie is danig afgenomen na het horen van alle verhalen hoe de zee leeggeroofd wordt, en na het zien van vissen met allerlei ziektes en afwijkingen. Wie in Nederland heeft de moed zich in te zetten voor het oprichten van kust- en/of zeereservaten, waar niet uit de zee geoogst mag worden en waar ook de zeebodem met rust gelaten wordt?

Over de schrijver van dit artikel: Jan Bouterse is lid van de Natuurbeschermingscommissie van de KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), en zit ook namens deze KNNV in het Algemeen Bestuur van de Stichting Kritisch Faunabeheer.

Jan Bouterse is Wagenings ingenieur (natuurbescherming en plantenecologie), en schreef voor de Stichting 'Het Zuidhollands Landschap' een Beleidsnota Faunabeheer (1992).

JONKERS EN JONKVROUWEN (ANNO 1994) HEERSEN OVER LEVEN EN DOOD IN GODS VRIJE NATUUR

*Helaas geen modem sprookje over het blauwe
bloed, wat kruip waar..., maar het
dierenbloed dat rood stroomt. De familie
Barnaart, Duin-adel van Vogelenzang.*

Grootvader Jonker Barnaart verkocht jaren geleden een gedeelte van zijn landgoed dat in de AWL-duinen ligt van de gemeente Amsterdam. Dit duingebied is bedoeld voor de waterwinning maar is tevens een prachtig natuurgebied. Bij de verkoop liet de Jonker een contract opmaken zodat hij en zijn kindskinderen het eeuwig jachtrecht zouden behouden. Nou dat hebben de vossen, reeën, fazanten etc. geweten. De Amsterdamse Gemeenteraad heeft in het verleden weliswaar beslist dat de vos in de AWL-duinen het gehele jaar door beschermd dient te worden, omdat de vos als predator het konijnenbestand in toom houdt. Maar in het deel van de Waterleidingduinen waar de familie Barnaart het jachtrecht nog immer bezit worden het gehele jaar door vossen maar ook konijnen doodgeschoten, evenals reeëiten in de maanden januari, februari en maart en reebokken in de zomermaanden en ga zo maar door. Aan jachtlust geen gebrek.

Wat gebeurt daar nog meer. Jonker Barnaart bouwde samen met de zoon van het Hoofd Bewaking van de AWL-duinen, de heer van Donk, een hoogzit precies op de grens tussen zijn jachtgebied en de rest van het natuurgebied waar de vos beschermd is. De vossen werden vervolgens gelokt met visafval en vlees van hun eigen lotgenoten en werden 's nachts met behulp van een lichtbak doodgeschoten. Dat Jonker Barnaart met dit soort praktijken veel natuur- en dierenvrienden een enorm verdriet doet, laat de Jonker ijselijk, blauwadelijk, koud. Veel vossen-welpen zijn door deze moordpartijen moederloos geworden en wacht de hongerdood. Het is ongehoord dat de Gemeenteraads-

beslissing om geen vossenjacht en plezierjacht meer toe te staan in de AWL-duinen beentje wordt gelicht (papieren tijger) door het Duin-adel Barnaart.

In de Tweede Wereldoorlog was de beruchte SS-er Rauter een graag geziene gast bij de jachtpartijen in de AWL-duinen en met hem veel foute Gemeenteraadsleden. Wie de schoen past trekt hem aan. In de AWL-duinen is de spertijd uit de bezettingsperiode nu vijftig jaar na dato nog steeds van kracht. Men loopt de kans als argeloos natuurwandelaar na zonsondergang beschoten te worden door jagers die wandelaars voor vossen of reeën aanzien. Hetzelfde is echter overdag een risico wanneer men het pad kruist van een bijziende jager van bijna tachtig jaar, aldus een getuige die dit voorval gelukkig kon navertellen.

Fietsen is in de AWL-duinen verboden, behalve voor de ex-stroper Piet van Duivevoorde, alias Piet de Ket, die van het Hoofd Duinbewaking, van Donk, een fietsvergunning heeft gekregen. Argument hiervoor was dat hij waardevolle informatie kan geven over het wild!

Het is voor een natuurliefhebber moeilijk om nog rust te vinden en te genieten in het prachtige duin- en bosgebied van de AWL-duinen met een omvang van 3400 hectare. Dat Jonker Barnaart daar anno 1994 als een feodaal jachtvorst heerst, past niet meer in de tegenwoordige tijd maar in de Middeleeuwen.

Gé-Jan van Leeuwen

ZITTING TUCHTHRAAD KNJV: LUCHTBALLON

Pauline de Jong en Rita Stockmann

Een kreupel damhert, een aangeschoten zwijn en een doodgeknepen fazant. Dat zijn de zaken aangebracht door dierenbeschermers om het tuchtrecht van de KNJV te testen.

Vorig jaar werd door de KNJV met veel publiciteit het tuchtrecht voor jagers gepresenteerd. Dit tuchtrecht is bedoeld om elke jager die de door de KNJV opgestelde 'weidelijkheids'-regels overtreedt binnenskamers te berispen.

Klachten over jagers kunnen worden ingediend bij een 'onafhankelijke' Raad van Toezicht. Dit is een vervanging van de vroegere Ereraad van de KNJV, die alleen de leden van de KNJV kon vermanen. Een impressie van de eerste zitting van deze Raad.

meenden dat bij rechtszittingen de aanwezigheid van de pers wenselijk is, zodat een objectief verslag van een dergelijke zitting gemaakt kan worden. De KNJV heeft de 'Stichting Tuchtrecht Jacht en Wildbeheer' vorig jaar (zie Argus van oktober 1993) met veel tamtam opgericht. Het doel van deze Stichting is 'het instellen en instandhouden van een permanente Raad van Toezicht op alle jachtgerechtigden' (art. 3 Statuten). Het zou hier volgens hen gaan om een geheel onafhankelijk rechtscollege met als doel het beoordelen van 'het handelen en nalaten door jachtgerechtigden bij het bedrijven van de jacht; de vraag of er sprake is van strijd met enig voorschrift op het gebied van de jacht of in het wild levende dieren; de vraag of de jachtgerechtigden naar normen van Wet en weidelijkheid hun verplichtingen naar behoren nakomen' (art. 11 Statuten). De weidelijkheid slaat op de regels die door de KNJV zelf zijn opgesteld. De KNJV heeft de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en van Justitie verzocht om dit tuchtrecht voor jagers op te nemen in de nieuwe Flora- en faunawet, zodat het een officiële status zou krijgen. Zowel Alferink als de Quay, respectievelijk secretaris en voorzitter van de KNJV, waren betrokken bij de oprichting van de Stichting Tuchtrecht. De Stichting bestaat uitsluitend uit ten eerste door de KNJV benoemde leden van de KNJV, ten tweede door Vereniging het Reewild benoemde leden van de Vereniging het Reewild en ten derde leden benoemd door organisaties die door de KNJV en Vereniging het Reewild als belangengroepen zijn erkend. Dat zijn dus zusterorganisaties van de KNJV zoals vermeld in het colofon van het tijdschrift De Nederlandse Jager. Het voornoemde Stichtingsbestuur benoemt de (minimaal) acht leden van de Raad van Toezicht. Zes van deze acht leden moeten vijf of meer jaren voorafgaand aan hun benoeming jager zijn geweest. De overige twee, namelijk de voorzitter en de vicevoorzitter, moeten bevoegd rechter zijn of zijn geweest. De acht leden doen alles pro deo en verwacht kan worden dat de beide rechters ook uit jagerskringen komen of jager zijn. Wij hebben dit tuchtrecht vanaf het begin afgewezen, omdat wij van mening zijn dat jagers die de Jachtwet overtreden door middel van de reguliere, werkelijk onafhankelijke, recht-

RAAD VAN TOEZICHT

Op woensdag 28 september werd de eerste zitting van de 'Raad van Toezicht op de in Nederland Jachtgerechtigden' gehouden. Er was voor deze gelegenheid een zaaltje gehuurd in Hoog-Brabant in het centrum van Utrecht. De hele zitting ging gepaard met de grootste geheimzinnigheid en de datum, tijd en plaats waren alleen aan de aanklagende en gedaagde partij bekend gemaakt. Om de tijd zo efficiënt

mogelijk te benutten waren er drie zaken na elkaar gepland. Het betrof hier drie gevallen van het onnodig toebrengen van leed aan bejaagbare dieren. Aangezien in twee van deze gevallen donateurs van de Stichting Kritisch Faunabeheer de aanklagers vormden, namelijk Kees en Gerda Röttert en de St. Dierenhulp Tiel, waren wij ook op de hoogte. Naast een persbericht dat door Kees en Gerda is verspreid hebben wij op onze beurt eveneens de pers ingelicht. Wij

spraak veroordeeld dienen te worden. De zogenaamde weidelijkheidsregels zijn opgesteld om het 'jachtgenot' van de jagers te vergroten en de jacht veilig te stellen. Het betreft met name gedragsregels die zijn bedoeld om de veiligheid van de jagers zelf te garanderen en om de jacht binnen de perken te houden, zodat er zo min mogelijk aanstoot gegeven wordt aan het publiek. De Raad van Toezicht regelt de zaken binnenskamers. Het hele idee van een tuchtrecht is bedacht om aan de jacht een maatschappelijke functie toe te kennen. De grootste zwakte van de Raad is dat er geen echte consequenties zijn verbonden aan de uit-

spraak. Een jagers kan berispt worden en de hoogst mogelijke straf is dat er geadviseerd wordt de jachtakte in te trekken.

DAMHERT IN WOONWIJK

De eerste zaak die tijdens deze middag werd behandeld betrof het drama rond een damhert in een woonwijk. In Delft zijn in augustus 1993 een aantal damherten uit het plaatselijke hertenkamp ontsnapt. De meeste herten konden door middel van een verdoving weer worden gevangen. Twee exemplaren

waren kennelijk te snel of te slim en men kreeg hen in eerste instantie niet te pakken. Toen werd besloten om deze dieren dan maar simpelweg dood te schieten. Bij één van de herten lukte dit direct, maar de andere was tot half september onvindbaar. Toen het dier echter opdook in enkele tuinen was de boswachter er snel bij. Helaas werd het dier 'slechts' geraakt in de knie en ontsnapte alsnog. Het duurde vervolgens nog elf dagen voordat de schutter het dier eindelijk definitief uit zijn lijden wist te verlossen.

Door de Dierenbescherming is vervolgens een klacht bij de Raad van Toezicht ingediend tegen deze boswachter. Argument was o.a. dat niet aannemelijk was gemaakt waarom dit laatste hert geschoten moest worden en niet kon worden verdoofd. Daarnaast maakte men bezwaar tegen het feit dat het dier nog elf dagen aangeschoten rond heeft moeten strompelen. Dit is in strijd met de Jachtwet die stelt dat alle middelen moeten worden aangewend om het wild niet onnodig te laten lijden. En tenslotte gold de aanklacht de boswachter zelf die óf kennelijk niet voldoende vakbekwaam was om het dier snel te doden óf beschikte over een ondeugdelijk vuurwapen.

Damhert (Foto: Bas Weeting).

Getuigen en journalisten niet welkom (foto: Rob Busser).

*Aangeschoten zwijn
in Elspeterbos
(Foto: Rob Busser).*

*Van Beuningen
onder vuur (Foto:
Rob Busser).*

AANGESCHOTEN ZWIJN

De tweede zaak die aan de orde kwam ging over een aangeschoten zwijn in het Elspeterbos. Een verslag van dit voorval staat in Argus van maart 1994. Op 1 december 1993 werd er op het landgoed van de familie Van Beuningen een drijfjacht op zwijnen gehouden. Een observatieteam van Kritisch Faunabeheer was ter plaatse aanwezig. Deze personen constateerden op een bepaald moment dat één van de geschoten zwijnen nog leefde en met uitpuilende ogen op de grond lag te spartelen. De dichtstbijzijnde jager kwam overeind en hem werd verzocht het dier onmiddellijk uit zijn lijden te verlossen, maar de jager, de heer van Beuningen in eigen persoon, weigerde dit tot driemaal toe. Pas toen hij door één van de aanwezige SKF-ers was herkend wilde hij het verlossende schot wel lossen. Door Kees en Gerda Röttert, twee van de aanwezige getuigen, is tegen de heer van Beuningen een klacht ingediend bij de Raad van Toezicht wegens 'onwettelijk' gedrag. Argumenten waren dat de jager niet alle middelen had aangewend om het dier niet onnodig te laten lijden. Daarnaast had van Beuningen geen rekening gehouden met de gevoelens van anderen.

DOODGEKNEPEN FAZANT

De derde zaak betrof eveneens een ergerlijke vorm van dierenmishandeling waarbij ditmaal een fazant het moest ontgelden. Op 30

november 1993 vond er een jachtpartij plaats in de gemeente Tiel. Nadat de jacht ten einde was begaven de jagers zich richting de auto's. De loslopende hond van een van de jagers liep opeens naar de berm van de weg en greep een fazantenhenn, die verscholen zat in het riet. De getuigen vroegen de jagers de fazantenhenn vrij te laten aangezien het dier niet geschoten was. Eén van de jagers pakte echter de fazant van de hond af en deed een poging het dier de nek om te draaien. Dit lukte niet direct en het dier spartelde vreselijk. Na een tweede verzoek het dier te sparen kneep de jager het kopje van de vogel fijn. De jagers vertrokken vervolgens met haast het bewijsstuk met zich mee nemend.

De getuigen, vrijwilligers van de Stichting Dierenhulp Tiel, hebben vervolgens een klacht ingediend bij de Raad van Toezicht. De overweging was dat door deze jagers de meeste van hun eigen gedragsregels met voeten waren getreden. Het dier werd nadat de jacht was beëindigd op een zeer provocerende en onaanvaardbare wijze gedood.

DE ZITTING

De zitting van de Raad van Toezicht bleek achter gesloten deuren plaats te vinden. In art. 10 lid 1 van het Huishoudelijk Reglement van de Raad van Toezicht staat dat de (eventuele) mondelinge behandeling niet in het openbaar plaatsvindt, tenzij de verweerder daarom verzoekt. In lid 2 staat dat als de behandeling niet in het openbaar plaatsvindt (hetgeen voor de hand ligt; zie lid 1) dat de Raad behalve

de klager, de verweerder en eventuele raadslieden ook desgewenst toehoorders tot de zitting kan toelaten. In dit geval hadden alleen de personen die de aanklacht hadden ingediend en de gedaagden toegang tot de zaal. Journalisten waren niet welkom, maar ook getuigen die in het Elspeterbos aanwezig waren geweest werden niet binnengelaten. Deze personen hadden zes dagen vóór de zitting aan de voorzitter van de Raad en de wederpartij moeten worden medegedeeld (art. 12.3 Huishoudelijk Reglement). Dit konden de klagers echter niet weten omdat de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de Raad van Toezicht pas na de zitting op verzoek aan de klagers werden toegestuurd. En hoewel de gedaagde Van Beuningen bij navraag door de voorzitter te kennen gaf geen bezwaar te hebben tegen aanwezigheid van niet aangemelde personen had de Raad zelf kennelijk geen behoefte aan toehoorders. Toen de klagers vervolgens opmerkten dat het niet meer dan correct zou zijn geweest om de klagers van tevoren op de hoogte te brengen van de regels, werd hier door de leden van de Raad met hartelijk gelach op gereageerd. Uiteindelijk werd toch wel goed gevonden dat de 'raadsman' van Kees en Gerda, die niet was aangemeld, naar binnen mocht, maar deze was inmiddels onverrichter zaken vertrokken. Binnen bleek de Raad te bestaan uit zeven personen, teweten: B. Pronk, W.J.D. van Tuyll van Serooskerken, mr. D. Teeuwssen, mr. L.A.M. van Dijke, mr. J.A. van Riessen, mr. F.C. baron van der Feltz en ir. J. Grijns. Vóór begin van de zitting werden vier van de

zeven leden van de Raad aan de aanklagers voorgesteld. Er werd echter toegezegd dat er een lijst met namen zou worden nagestuurd.

In de Statuten van de Stichting Tucht-recht staat dat de Raad van Toezicht bestaat uit één voorzitter, tenminste één vice-voorzitter, zes leden en zes plaatsvervangende leden (art. 11 lid 3a). De voorzitter en de vice-voorzitter(s) kunnen uitsluitend worden benoemd uit leden en/of oud-leden van de Rechterlijke macht, die met rechtspraak zijn belast of zijn geweest en de leden moeten meer dan vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming jachtgerechtigd zijn geweest (art. 11 lid 3c). Deze leden komen dus in ieder geval uit jagerskringen. Maar ook een persoon afkomstig uit de Rechterlijke macht kan best uit jagerskringen afkomstig zijn. Lid van de Rechterlijke macht suggereert onafhankelijkheid en objectiviteit, maar nergens is bepaald dat de voorzitter en de vice-voorzitter geen jager mogen zijn. Een klacht wordt bij de Raad van Toezicht ingediend en vervolgens kan de voorzitter, eventueel de vice-voorzitter, deze klacht als niet-ontvankelijk afwijzen (art. 2). Wanneer een klacht wel in behandeling wordt genomen, wordt hierover beslist door een 'Kamer', waarin drie leden van de Raad zitting hebben onder wie tenminste de voorzitter of de vice-voorzitter (art. 5). Deze 'Kamer' wordt samengesteld door de voorzitter van de Raad en hij houdt bij de samenstelling rekening met de aard van de klacht en de specifieke jachttechnische deskundigheid. Dit betekent dat aan de overige leden geen verdere eisen worden gesteld dan jachttechnische deskundigheid (art. 7). Op deze manier is er geen sprake meer van enige 'onafhankelijkheid of objectiviteit'.

DE 'RECHTSPRAAK'

Bij een rechtszitting is het gebruikelijk dat het in ieder geval de rechter is die alles boven tafel wil hebben. Daartoe zal hij vragen stellen over alles dat niet duidelijk is. Zeker omtrent zaken waar beide partijen van mening over verschillen zal een rechter proberen alles helder en duidelijk op een rij te zetten. In het geval van de Raad van Toezicht ging dat heel anders. Bij de zaak over het zwijn waren de enigen die

onduidelijkheid uit de weg wilden ruimen de aanklagers zelf. Eerst kregen de klagers de kans zich voor te stellen en vervolgens werden er aan de gedaagde en zijn juridisch adviseur enige vragen gesteld. De leden van de Raad staken niet onder stoelen of banken welke partij hun voorkeur had. Tegenover Van Beuningen waren ze aanzienlijk beleefder en vriendelijker dan tegen de klagende partij. De klagers voelden een duidelijke minachting vanwege nors en kortaf gedrag ten opzichte van hen. Na het voorlezen van de beide pleitnotities wilde de voorzitter de zaak sluiten. Hij was niet geïnteresseerd in foto's die de klagers als bewijs wilden aanvoeren. Het waren de klagers die allerlei tegenstrijdigheden in het verhaal van de tegenpartij opmerkten en daar vragen over wilde stellen. Na enig aandringen was vragenstellen toegestaan. De antwoorden van Van Beuningen verhelderden de zaak echter niet en allerlei onduidelijkheden bleven bestaan. Voor de voorzitter was alles blijkbaar helder genoeg en hij sloot de zitting met de woorden: 'Anders kunnen wij wel aan de gang blijven'. In het geval van het damhert had men slechts belangstelling voor de vraag of het schieten van een losgebroken hert in een woonwijk wel jagen in de zin van de Jachtwet is. Zo niet, dan gelden er kennelijk andere regels.

Het tuchtrecht is ontworpen om jacht maatschappelijk aanvaardbaar te maken. Gesuggereerd wordt dat zaken zoals die hier zijn beschreven excessen zijn en dat de jacht doorgaans als zeer acceptabel dient te worden beschouwd. Deze 'excessen' dienen dan ook zo veel mogelijk binnenskamers te worden geregeld. Onze ervaring is echter dat dit soort gebeurtenissen regelmatig voorkomen. Het feit dat dit soort voorvallen door toevallig aanwezige dierenbeschermers moesten worden aangedragen en dat niet collega-jagers waken over hun veel geprezen weidelijkheidsregels, maakt het tuchtrecht tot een afleidingsmanoeuvre tegen jacht-critici. Dit temeer omdat jagers over het algemeen niet of nauwelijks te controleren zijn door niet-jagers. De kans dat afwijkingen van de regels voortaan bij de Raad van Toezicht zullen worden ingediend is derhalve gering. Al met al kan gezegd worden dat de zitting zoals wij die, op de gang, heb-

ben meegemaakt niet heeft bijgedragen tot een vergroting van de geloofwaardigheid. De uitspraak versterkte dit effect alleen maar.

DE UITSPRAAK

In het Huishoudelijk Reglement art. 27 staat dat er zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen één maand na het sluiten van de behandeling uitspraak wordt gedaan. Op 1 november ontvingen Kees en Gerda de uitspraak die was gedateerd op 27 oktober. Ook de uitspraak over het damhert kwam begin november bij de Dierenbescherming binnen. De St. Dierenhulp Tiel had op 4 november echter nog geen bericht ontvangen. Deze Stichting heeft vervolgens via een aangetekende brief een antwoord gevorderd. Bij het ter perse gaan van dit blad was deze laatste uitspraak nog steeds niet ontvangen. Hieruit blijkt dat de Raad van Toezicht nu al moeite heeft met het uitvoeren van het eigen Huishoudelijk Reglement.

De klacht van de Dierenbescherming werd afgewezen. De motivatie was dat het hier geen jagen in de zin van de Jachtwet betrof. Het ging hier om 'het in opdracht van de gemeente Delft terugbrengen dan wel onschadelijk maken van een uit een hertenkamp ontsnapt hert'. In de uitspraak hebben ze het zelfs over een 'gedomestificeerd' dier. En aangezien dat niet bestaat is jacht erop natuurlijk ook onmogelijk. Op grond hiervan acht de Raad zich niet bevoegd deze klacht te behandelen, sterker nog ze verklaart zich onbevoegd om van de zaak kennis te nemen. Het was zichtbaar dat de Raad ook zo weinig mogelijk tijd in deze zaak wilde stoppen. Er zaten namelijk allerlei fouten in de uitspraak, zoals verkeerde namen, de verweerder werd klager genoemd en er was gerommeld met data.

Zoals al tijdens de zitting was te voorspellen werd de klacht van Kees en Gerda eveneens ongegrond verklaard. Uit de beslissing bleek overduidelijk dat de Kamer bestond uit leden met een gedegen jachttechnische deskundigheid. Hun doel is niet geweest om de waarheid boven water te krijgen, maar om op basis van het verhaal van de heer van Beuningen de klacht ongegrond te verklaren. Doorslaggevend waren de instructies

die door de jagermeester vóór het begin van de jacht aan de geweren (lees: jagers) waren medegedeeld. Het betrof hier een drijfjacht op zwijnen. En één van de regels was dat er pas geschoten mocht worden wanneer de jager en zijn beide nevenposten op post stonden en dat veiligheidsregels te allen tijde in acht genomen dienden te worden. Het was daarnaast niet toegestaan op andere dieren te schieten dan zwijnen of vossen en ook mocht niet geschoten worden op dieren over een grotere afstand dan 50 meter. Bij deze drijfjacht werden de dieren vanuit het bos een open vlakte over gejaagd, waarbij de jagers op een rij langs de overgang van bos naar heidevlakte stonden opgesteld. Het was de bedoeling dat de zwijnen (en vossen) vervolgens de vlakte op zouden rennen waarna ze schuin van achteren zouden worden beschoten. Tussen de jagers onderling was een ruimte van 70 meter aangehouden, dit uit veiligheids-overwegingen voor de jagers. De heer van Beuningen was de buitenste post nabij het raster. Volgens de regels van de jagermeester was het niet toegestaan om voor het einde van de 'drift' de post te verlaten. Een drift is de periode dat de jagers op hun posten zijn gezet en de drijvers op een bepaalde afstand van de jagers verwijderd de aanwezige dieren in het tussenliggende perceel beginnen op te drijven in de richting van de jagers. Dit alles kan wel enkele uren in beslag nemen. De aanschotplaats mocht niet worden betreden en eventuele nazoek van aangeschoten dieren zou pas aan het eind van een drift plaatsvinden door de jagermeester of één van diens assistenten. In zijn pleitnota stelde de juridisch adviseur van Van Beuningen dat er tijdens de drift plotseling zes mensen in het schootveld verschenen. Van Beuningen had hen nog gewaarschuwd weg te gaan omdat ze volgens hem beschoten hadden kunnen worden door zijn collega-jagers. De vijf getuigen bevonden zich echter tussen Van Beuningen en het raster zodat er zeker 80 tot 90 meter zat tussen hen en de volgende jager. En op het moment dat de getuigen Van Beuningen vroegen het dier uit zijn lijden te verlossen hadden zij zich uiteraard achter de jager opgesteld. Van Beuningen stelde dat hij het verlossende schot pas gelost heeft toen de drift ten einde was. In feite was de drift op dat moment hele-

maal niet beëindigd, maar gaf kennelijk de doorslag dat hij was herkend. In de uitspraak werd van de volgende feiten uitgegaan. Van Beuningen was inderdaad op de betreffende dag in het Elspeterbos aanwezig geweest en had daar deelgenomen aan een drijfjacht op zwijnen. Als tweede feit werd gesteld dat de klagers niets met de jacht van doen hadden. En tenslotte waren er de instructies van de jagermeester, waardoor het niet was toegestaan de post te verlaten voordat de drift was afgelopen. En indien men geschoten had diende men op post te blijven in afwachting van de komst van de jagermeester of een van diens assistenten. Volgens de Kamer trof Van Beuningen derhalve geen enkele blaam. Hij had volkomen volgens de regels van de jagermeester gehandeld en juist goed de veiligheidsregels in acht genomen. Hij was niet van zijn post gekomen, hij had de aanschotplaats niet betreden en hij had de klagers gewaarschuwd en had zo een levensgevaarlijk situatie proberen te voorkomen. De Kamer stelde het in uitspraak als volgt: 'Hoewel het de plicht van elke jager is een dier niet onnodig, (...), te laten lijden heeft verweerder, naar oordeel van de Raad, te recht de instructies van de jachtleiding terzake van de veiligheid laten prevaleren en is eerst tot een vangschot (schot om aangeschoten dier af te maken, red.) overgegaan toen zulks met het oog op de veiligheid van klagers, andere en hemzelf verantwoord was'. In beroep gaan tegen deze uitspraak heeft geen enkele zin aangezien dit beroep door een Kamer met grotendeels dezelfde samenstelling als de Kamer, die de eerste uitspraak deed, zal worden gedaan. Hieruit blijkt dat volgens de Raad van Toezicht eigen regels opgesteld door een jagermeester de regels van de Jachtwet buiten werking kunnen stellen. In de Jachtwet is bepaald dat een jager een dier niet onnodig mag laten lijden. In de praktijk blijkt dat tijdens drijfjachten die een aantal uren in beslag kunnen nemen aangeschoten dieren soms lange tijd moeten lijden voordat de jagermeester of een assistent langs komt om het dier te doden. Aangezien deze bepaling in de Jachtwet niet voor niets is opgenomen zouden jachtvormen waarbij niet aan deze verplichting kan worden voldaan verboden moeten worden.

Twee conclusies kunnen uit het voorgaande worden getrokken. Ten eerste kan worden gesteld dat wanneer men wil dat overtredingen van de Jachtwet daadwerkelijk op juiste wijze worden beoordeeld deze niet aan de subjectieve, partijdige Raad van Toezicht moeten worden voorgelegd. Met een geval van dierenleed veroorzaakt door jacht kunt u beter direct naar een reguliere rechter stappen. Het griffierecht van ongeveer 150 gulden moet in beide gevallen worden voldaan en tevens is in beide gevallen een advocaat noodzakelijk. Voor een klacht bij de Raad van Toezicht moet echter gebruik worden gemaakt van een veel duurder advocaat, aangezien hierbij niet alleen de zaak zelf van belang is, maar deze jurist dient zich tevens tegen de partijdigheid van de Raad te kunnen verweren. Er is in wezen niets veranderd ten opzichte van de vroegere Eerraad behalve dat nu niet meer alleen klachten tegen leden van de KNJV kunnen worden ingediend maar ook tegen alle overige jachtgerechtigden. Een gewone natuurminnende burger hoeft echter niets van deze Raad te verwachten. Ten tweede blijkt uit het bovenstaande voorbeeld maar weer overduidelijk dat drijfjachten aanleiding geven tot veel onnodig leed en in strijd zijn met de wet. Drijfjachten dienen derhalve zo snel mogelijk tot het verleden te gaan behoren.

mr. B. Pronk was tot 1986 president van de Rechtbank te Breda en lid van de Raad van State in buitengewone dienst van 1986 tot 1991. Thans is hij voorzitter van het Centraal Medisch Tuchtcollege.

W.J.D. Tuyll van Serooskerken is voormalig penningmeester van de KNJV.

mr. L.A.M. van Dijke was kantonrechter te Breda (1988) en rechter (plaatsvervangend) van Middelburg en Breda (1988).

mr. J.A. van Riessen was plaatsvervangend president Krijgsraad te Arnhem (1983), rechter van de Rechtbank te Groningen (1970) en is rechter (plaatsvervangend) te Arnhem (1991).

mr. F.C. baron van der Feltz was vanaf begin jaren '80 secretaris van de KNJV-Eerraad.

ir. J. Grijns is voormalig vice-voorzitter van de KNJV.

JAARVERGADERING KRITISCH FAUNABEHEER

DE GROENE STEM HELPT DE NATUUR

WATERSCHAPS- VERKIEZING:

SKF had voor de jaarvergadering 1994 een bijzondere plaats uitgezocht: de 'kop' van de provincie Groningen. Verzamelplaats was bij café Spoorzicht, fraai gelegen in Warffum in het typisch Noordgroningse land. We werden ontvangen door onze gastheer Jan Loods en voorzien van koffie met Groninger koek of scharrelcake. Na enige tijd arriveerde de bus die ons naar Noordpolderzijl bracht, waar een boot op ons lag te wachten voor een tocht over de Waddenzee. Gelukkig was het weer goed genoeg om aan dek van het uitzicht te kunnen genieten.

Op de kwelders waren grote aantallen rotganzen, eenden, scholeksters en andere vogels te zien; voor de liefhebbers van dichtbij te bekijken met een verrekijker. Jara Boissevain, vrijwilligster van de Waddenvereniging, was aanwezig om iets te vertellen over de Waddenzee, zijn bewoners en zijn grote ecologische waarde.

Zij deed dit met groot enthousiasme en beantwoordde naderhand onze vragen.

Helaas kon de boottocht niet langer duren dan twee uur, want slechts twee uur voor en na hoogtij kan men de haven in en uit varen.

Zo kwamen we hongerig en toch ook wel koud terug in 'Spoorzicht', waar ons een voortreffelijke, vegetarische lunch wachtte. Iedereen liet zich de keur van gerechten goed smaken.

Toen de tafels afgeruimd waren (met vereende krachten!) was het dan tenslotte tijd voor de jaarrede van de voorzitter, de heer Poeder. Onnodig zich zorgen te maken dat dit het saaiste onderdeel zou worden, want onze voorzitter verstaat de kunst het kort, verrassend en humoristisch te brengen. In vogelvlucht (om in stijl te blijven) deed hij ons verslag van wetenswaardigheden en acties.

Er bleek zelfs een jager de moed gehad te hebben, zich in het hol van de leeuw te wagen, en dat heeft deze heer geweten ook. De heer Poeder kon het niet laten om hem af en toe flink op zijn nummer te zetten tijdens zijn optimistische en, zoals gezegd, zeer humoristische rede.

Na afloop van de jaarrede waarschuwde Antoinette Hertsberg de jagers, dat zij nog lang niet van haar af waren, zoals ten onrechte in de pers vermeld was. Integendeel; zij kunnen hun borst nat maken, want de strijd is zeker nog niet gestreden. Dit lijken ons mooie woorden om het verslag mee te eindigen. Tot volgend jaar!

De redactie

Waterschappen zorgen voor sterke dijken, regelen het waterpeil en zorgen voor schoon water. Als inrichters en beheerders van het landelijk gebied, hebben zij steeds meer taken erbij gekregen op het gebied van natuur, milieu en landschap. Paddenpoelen, groene oevers, meanderende beken, bloemrijke slootkanten en dijken; allemaal zaken waar waterschapsbesturen over beslissen. Omdat waterschappen veel terreinen en dijken beheren, hebben zij ook de bevoegdheid om jacht toe te staan op hun gebieden. Logisch dat de natuur- en milieuorganisaties graag een woordje willen meespreken in het -door het agrarisch belang gedomineerde- waterschaps-bestuur. De verkiezingen van de nieuwe besturen van de waterschappen bieden daar goede mogelijkheden toe. Deze waterschapsverkiezingen worden per provincie gehouden; op dinsdag 13 december is Noord-Holland aan de beurt. In deze provincie (boven het Noordzeekanaal) ondersteunen de gezamenlijke natuurbeschermingsorganisaties 'groene' kandidaten.

Als u een eigen huis of een stuk grond bezit, kunt u op 13 december stemmen op kandidaten die natuur, milieu en landschap hoog in het vaandel hebben. Eind november krijgen alle stemgerechtigden een stembiljet in huis. Van de verkiesbare kandidaten, verdienen de volgende personen uw steun:

WATERSCHAP HOLLANDS KROON

Martien den Blanken; Sytske Dijkse-Overbeeke; Ad Roest en Jan Kiel

WATERSCHAP DE WATERLANDEN

Reindert Leguyt; Jan Vonk; Jos de Vries en Anja Wiers

WATERSCHAP WESTFRIESLAND

Nelleke Beenker; Gerard Vriend; Harry Sneek; Gé Bentvelsen en Joka van Gosliga

WATERSCHAP GROOT- GEESTMERAMBACHT

Gerrit Rot; Leo Bruinenberg; Gerry Klippel-Tack en Paul Rogmans

HET LANGE ROND

Jan Jansen; Henk Mandos; Marianne Groenendijk; Dick Jonker; Bram Hoogland en Theo Bakker

'OEVERTURE'

Rijkswaterstaat ontdekt dat vaarwegen oevers hebben

Rijkswaterstaat heeft eind vorig jaar een nota geproduceerd met een heel andere inhoud dan we gewoonlijk gewend zijn van dit ministerie. Het beeld wat we veelal voor ogen hebben bij rijkswaterstaat bestaat uit vaarwegen, kunstwerken van beton en asfalt. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft blijkbaar ingezien dat alleen technische benadering van problemen vaak onvoldoende maatschappelijk draagvlak geeft. Op natuur en milieu valt maatschappelijk te scoren en men heeft nu mogelijkheden gezien om het een met het ander te combineren. De oevers zijn ontdekt en in een nota met de bijna poëtische titel '*overture*' wordt een inrichtingsplan voor de oevers van de Rijntakken aangekondigd. Natuurvriendelijke oevers wel te verstaan.

De neiging van dit ministerie om zich meer op het gebied van natuur en milieu te gaan bewegen is niet helemaal nieuw. Toen een aantal deskundige medewerkers van het ministerie van Landbouw en Visserij een creatieve bijdrage leverde in een goed natuurbeleidsplan, het plan-Ooievaar zag daar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) daar geen brood in. De toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat Smit-Kroes zag dat anders. Misschien op zoek naar nieuwe taken of in een poging om het imago van dit ministerie op te vijzelen, oarmde zij de voorstellen. Het plan Ooievaar voorzag in de terugkeer van de oobossen op de uiterwaarden waar voorheen zwarte populieren rijkelijk groeiden. Het betekende natuurlijk ook een terugdringing van de landbouwfunctie in deze gebieden en waarschijnlijk is dat het enige wegingscriterium voor het ministerie van LNV geweest.

Het plan *overture* heeft nog duidelijke kenmerken van het plan Ooievaar. Maar ook het plan 'Levende Rivieren' wordt door Rijkswaterstaat oarmd. Hoofdprojectleider Dirk van der Graaf noemt dit plan van het Wereldnatuur-

fonds de inspiratiebron van de andere inrichting van de oevers.

Als belangrijkste doelstelling wordt omschreven:

Het aangeven van de mogelijkheden voor herinrichting van de oevers van de Rijntakken rekening houdend met de andere functies van de oevers. De ontwikkeling richt zich op herstel van natuurwaarden en van de migratie mogelijkheden voor planten en dieren als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur.

Maar het is niet alleen de ecologische hoofdstructuur die Rijkswaterstaat op het oog heeft, ook een 'economische hoofdstructuur' is aanwezig en speelt naar mij opvatting een hoofdrol. De vaarwegen moeten verbeterd worden en dat is een hoofdtaak van Rijkswaterstaat. Deze verbeteringswerkzaamheden liggen er niet om. Het Waalproject is een van de meest omvangrijke werken die de komende jaren in Nederland zullen worden uitgevoerd. De investeringskosten bedragen maar liefst zo'n 500.000 miljoen gulden en zijn bedoeld om de werkgelegenheid bij het bedrijfsleven te bevorderen.

Maar ook het milieu-aspect speelt hierin een belangrijke rol. De binnenvaart heeft de minste uitstoot van alle vervoerstakken en werkt mee aan een ontlasting van het overvolle wegennet. Ook nu al neemt de binnenvaart 60% van het grensoverschrijdende goederenvervoer voor zijn rekening, het aandeel van het wegverkeer is 35% en het spoor neemt slechts 5% voor zijn rekening. In 1992 passeerden 135 miljard kilo goederen de Nederlands-Duitse grens bij Spijk (Lobith), dat is vergelijkbaar met de lading van ruim vijf miljoen vrachtwagens. Zo kan een enkel zesbaksduwstel de lading van maar liefst 640 vrachtauto's vervoeren. Deze milieuvriendelijke vervoerstak over de Waal, Europa's drukst bevaren hoofdweg, staat echter onder druk, naar verwachting zal het ladingvolume de komende tien jaar toenemen tot 200 miljard kilo per jaar, capaciteitsvergroting is daarom onvermijdelijk, maar het moet nu wel milieuvriendelijk, de rivierloop behoeft niet gewijzigd te worden en natuur en oeverlandschap moeten er op vooruit kunnen gaan, zo is de stelling.

Het plan *overture* voorziet in de noodzakelijke ontwikkelingsmogelijk-

heden voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers van de Rijntakken. In het plan worden de streefbeelden genoemd voor de oevers, daarbij heeft de rivier een vaste hoofdgeul waardoor de scheepvaartkundige en binnendijkse belangen blijven gewaarborgd, in relatie tot de hoofdgeul kent men vier oeverdoeltypen en wel die van 'Wilg', 'Riet', 'Fonteinkruid' en 'Rivierduin'. Het oeverdoeltype 'Wilg' staat voor een zandige oever die geleidelijk afloopt met hoog op de over een zachthoutoobos of een kruidige vegetatie. Grote waterstandschommelingen en relatief grote stroomsnelheden zijn voor dit type karakteristiek. De oever van het type 'Riet' kan gerealiseerd worden daar waar lage stroomsnelheden en slechts geringe waterstandschommelingen zijn. De oever is geleidelijk aflopend en begroeid met riet, hoger op de oever ontwikkelt zich zachthoutoobos. In het streefbeeld 'Fonteinkruid' wordt de waterplantzone ontwikkeld, de oever heeft een natuurlijk talud met een volledige vegetatie-ontwikkeling. Mogelijkheden voor realisatie van dit streefbeeld zijn gelegen op plaatsen met een vast laag waterpeil en geringe waterschommeling. Het type 'Rivierduin' zal men vooral vinden waar ze reeds zijn en waar nog goede kansen zijn dat ze tot ontwikkeling kunnen komen. Belangrijke voorwaarden zijn de aanwezigheid van een zandvoorraad en een geschikte plaats waar het afgezet kan worden. Plaatselijke situaties bepalen daarom in sterke mate de concrete invulling van de streefbeelden.

Een groenbeheerplan voor het inrichten, beheren en onderhouden van de begroeide oevers en de omgang met het verpachten van gronden, jacht en dergelijke is nog niet gereed. Voor de Stichting Kritisch Faunabeheer en andere natuurbeschermingsorganisaties zal dat een interessant plan worden. Op grote gedeelten van de oever is de jacht momenteel verhuurd. Aan rijkswaterstaat is door de Rijksoverheid gevraagd of er bezwaar bestaat tegen verlenging van de jachtpacht. Vooralsnog neemt Rijkswaterstaat een voorzichtige houding in, althans zo lijkt het.

In het rapport *overture* kunnen we lezen dat in het kader van de natuurvriendelijke oeverinrichting en van de

*Omslag nota
Rijkswaterstaat.*

*Een voorbeeld van
het overdoeltype
Wilg 'Plaat Ewijk'
(Waal) (Foto: Rob
Busser).*

wens landelijk te komen tot een ander jachtbeleid de directie Gelderland een meer aangepast beleid ontwikkeld. Niet helemaal duidelijk wordt wat er daar nu precies onder moeten verstaan. Als overweging wordt op dit moment in ieder geval prijs gegeven dat de regulering van de jacht in de smalle oeverstroken zoveel mogelijk aan moet sluiten bij het jachtbeleid in het aangrenzende achterliggende uiterwaardengebied. Maar ook kunnen we de stelling lezen dat in bepaalde (en niet duidelijk is welke) gevallen het karakter van een gerealiseerde oever zich kan verzetten tegen een onbeperkte jacht. Onverlet laat men dat mede met het oog op de veiligheid van de scheepvaart waterjacht niet wordt toegestaan. Al met al kunnen we een terughoudende houding waarnemen waar het over de jacht gaat. Dit is zonder meer winst. Eindelijk een ministerie die door men-

selijke exploitatie verloren gegaan natuurgebied wil herstellen en vraagtekens zet bij een hernieuwde menselijke exploitatie die dat wat herwonnen wordt onmiddellijk weer wegneemt. Dit is geen beleid, hier is over nagedacht. Hoewel definitieve keuzes nog gemaakt moeten worden kan deze ontwikkeling met vertrouwen tegemoet worden gezien. Het is wel duidelijk dat een definitief 'nee' tegen de jacht nog niet geheel binnen het bereik ligt, maar uitgesloten is deze evenmin. Druk van maatschappelijke organisaties die de natuur serieus nemen, kan hier wellicht de beslissende zet geven.

Dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat niet ongevoelig is voor natuurontwikkeling langs de vaarwegen bleek uit een excursie eind juni van dit jaar langs de oevers van de Waal in de gemeenten Beuningen, Druten en West Maas & Waal, een excursie die Rijkswaterstaat in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds organiseerde. In het plaatsje Boven-Leeuwen werd het eerste proefproject van een nevengeul in gebruik genomen. Dit plan was met veel enthousiasme goedgekeurd door Rijkswaterstaat. De nevengeul krijgt een lengte van 2000 meter en het totale gebied beslaat ruim 25 hectare. In de gemeente Druten, in de Afferdensche en Deestsche waarden, is eveneens een omvangrijk natuurproject in voorbereiding. De gemeente nam het initiatief en

betrok daar diverse andere overheidsinstanties bij, een van die instanties was Rijkswaterstaat. Inmiddels is het Rijkswaterstaat die de trekker is geworden van dit project waar men naast inzet van veel menskracht ook financieel in gaat investeren. Het betreft hier een uiterwaarden gebied met een oppervlakte van 250 hectare waarop twee oude gesloten steenfabrieken zijn gelegen. Op de terreinen van deze oude steenfabrieken functioneren nu andere industrieën. De industrieterreinen liggen hoogwaterdij. Globaal is het de bedoeling een brede meestromende nevengeul om de fabrieksterreinen aan te leggen en de industrieën te verplaatsen. Zo ontstaat er een eiland waarop geen menselijke activiteit meer aanwezig is en door de rivier en nevengeul onbereikbaar is geworden. Op dit eiland kan zich zonder rivierkundige belemmeringen oerbos ontwikkelen. Het eiland krijgt een oppervlakte van 50 hectare waarvan 30 hectare hoogwaterdij ligt.

Duidelijk tijdens die excursie werd ook dat Rijkswaterstaat bij meer projecten betrokken is.

Indien we bedenken dat de Rijntakken 538 kilometer oever hebben die natuurvriendelijk worden gemaakt en we zien op diverse plaatsen in de uiterwaarden Rijkswaterstaat natuurprojecten ondersteunen en zelfs trekken, dan kan dat een boeiend perspectief bieden. Het is wel even wennen en op de achtergrond blijft misschien de vraag wringen waarom Rijkswaterstaat zich nu plotseling, of op zijn minst zo duidelijk, zo groen opstelt. Volgens Toine Smits, lid van het communicatieteam van Rijkswaterstaat is Rijkswaterstaat echt geen natuurbeschermingsorganisatie geworden, maar wat men wel doet is waar mogelijk voorwaarden creëren voor ecologisch herstel.

'We stellen ons creatief en oplossingsgericht op bij natuurontwikkelingsplannen. Wat er is veranderd is dat Rijkswaterstaat zijn activiteiten niet meer strikt vanuit een civieltechnische invalshoek benadert, zoals in het verleden soms het geval was'. Hoe dan ook, de plannen waar Rijkswaterstaat zich nu mee in de kijker speelt wijzen inderdaad in de richting dat het menens is en dat is voor de natuur alleen maar winst.

Ton Ebben

ARGUS IS EEN KWARTALTIJDSCHRIFT VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

Doos
leuk!

Roww
kost!

11 Dagen
na
dierendag

